საქართველოს რესპუბლიკა

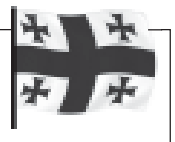

დაარსებულია 1918 წელს.

ოთხშაბათი, 27 იანვარი, 2010 წელი.

№15 (6381)

იმისთანა წმინდა საქმეში, რაგორც ბეჭდვური სიტყვაა, ტყეულებით და ჯარებით ბუტთის გაფანა ყველა უკადრისობაზე უსაძაგლესია.

ელექტრონული ფოსტა: sakresp@ayety.ge

ვებ გვერდი: www.open.ge/sakartvelos-respublika

ფასი 50 თეთრი.

ვაგროვებთ ქართულ სისულელეებს

იულიას დედა, ტიმოშენკოსი, ქართველი ყოფილა, თანაც ჩვენი კოლეგა ჟურნალისტი...

3

ვაი ჩვენს პატრონს!

ღმერთმა ნუ ქნას, მაგრამ ვაითუ უკვე წამოიზარდა ის ბალახი!

სად წაიღო თბილისის მერიამ ბავშვების ფული?

2

ანდრეი მაზურა: საქართველოსთან სავიზო რეჟიმის შემოღების საკითხი იანუკოვიჩის პარტიაში არ განხილულა

წიგნი – ხიდი

„ფიქრი წარსულსა და მომავალზე – მემუარები“ ირანშიც გამოიცა

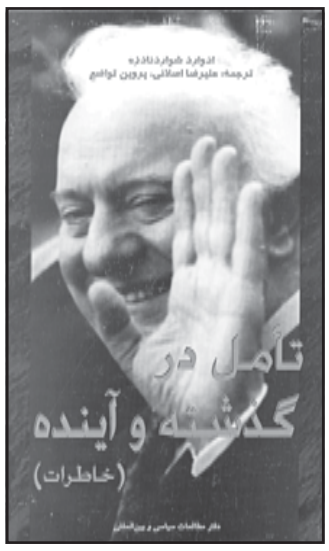

6

ინგა გრიგოლიას გვირაბი – ლონდონიდან საქართველოს პარლამენტამდე

4

„საუკუნის დანაშაული“ თუ ქვეყნის გადარჩენა?

1937 წლის გამოცანის ამოხსნა

9

ტიუტჩევისა და ბომარშეს შემდეგ... ჩილაჩავა

8

დღეს ნინოობაა

წმინდა ნინოს მადლი გფარაჯდეთ!

ოპოზიციის რევერანსი თუ მრავალჯერ ნაცადი ინოლო-ბინოლი?

4

◎ მეორე ტურის წინ

უკრაინის საპრეზიდენტო არჩევნების მეორე ტურის წინ, „რეგიონების პარტიის“ კანდიდატის ვიქტორ იანუკოვიჩის საარჩევნო შტაბმა შვებით ამოისუნთქა. კერძოდ, მეორე ტურისთვის მოქმედი პრემიერ-მინისტრის იულია ტიმოშენკოს კანდიდატურას მხარი არ დაუჭირეს არც 17 იანვრის პირველ ტურში მესამე ადგილზე გასულმა სერგეი ტიგიპკომ და არც მოქმედმა პრეზიდენტმა ვიქტორ იუშჩენკომ. შესაბამისად, იანუკოვიჩის შანსები გაიზარდა.

იქნება თუ არა აქტუალური მეორე ტურისთვის აღმოსავლეთ უკრაინაში ქართული სადამკვირვებლო დესანტის თემა, ეს უკრაინის ცესკოს გადასაწყვეტია. თუმცა, როგორც „მედიანიუსს“ უკრაინის „რეგიონების პარტიის“ პოლიტიკური საბჭოს წევრმა ანდრეი მაზურამ განუცხადა, ვიქტორ იანუკოვიჩის შტაბში ჯერაც ვერ გაუგიათ, თუ რატომ გადაწყვიტა ოფიციალურმა თბილისმა იულია ტიმოშენკოზე აქცენტის გაკეთება.

ანდრეი მაზურა: საქართველოსთან საგიზო რეჟიმის შემოღების საკითხი იანუკოვიჩის პარტიაში არ განხილულა

– მოდით, იმაზე ნულარ ვიკამათებთ, რომ ოფიციალური თბილისი მხარს უჭერდა იულია ტიმოშენკოს. თავი დავანებოთ იმასაც, რომ 17 იანვრის არჩევნებისთვის, სწორედ ტიმოშენკომ გააფორმა ქართველები თავისი კონტროლირებადი გაზეთების ვითომდა კორესპონდენტებად. ვისაუბროთ სატელეფონო ჩანაწერებზე: საქართველოს პარლამენტის ერთ-ერთი კომიტეტის თავმჯდომარე ესაუბრება შინაგან საქმეთა მინისტრს და საუბარია, სწორედ ტიმოშენკოს მხარდაჭერაზე. უფრო ადრინდელ ჩანაწერს ალარ გავიხსენებ, როდესაც საქართველოს პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი ძალზე გულთბილად ესაუბრა ტიმოშენკოს. თუ ეს ჩანაწერები ყალბია, კეთილი ინება საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს და გაავრცელებინა უარმყოფელი შესაბამისი განცხადება. მაგრამ ოფიციალური თბილისი დუმს, რაც თანხმობის ნიშანია.

– მოდით, ასე დავსვათ საკითხი: როგორ ალმოჩნდა საქართველოს პრეზიდენტისა და უკრაინის პრემიერის, საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტისა და შს მინისტრის სატელეფონო აუდიოჩანაწერები თქვენს ხელში?

– „რეგიონების პარტიის“ განკარგულებაში არაფერი ცარალმოჩენილა. ეს სატელეფონო საუბრები გაავრცელა უკრაინის პრეზიდენტობის ერთ-ერთმა კანდიდატმა მიხაილ გროდსკიმ და შეგიძლიათ, მას დაუსვათ ეს შეკითხვა.

– გროდსკიმ, თუ არ ვცდები, გააავრცელა საპაკაშვილისა და ტიმოშენკოს საუბრის აუდიოჩანაწერი. თარგმაქე-მერაბიშვილის ჩანაწერი კი, გამოაქვეყნეს დონეცკის მედიასაშუალებებმა, რომლებიც, ტრადიციულად, ვიქტორ იანუკოვიჩის მიერ კონტროლდებიან.

– იანუკოვიჩი არანაირ მედიასაშუალებებს არ აკონტროლებს. მე ნამდვილად არ ვიცი, საიდან მოიპოვეს ეს მასალა უკრაინელმა ჟურნალისტებმა და ეს მეათეხარისხოვანი საკითხია. მთავარია ის, რომ ჩანაწერზე დაფიქსირებული ხმები ნამდვილად ეკუთვნით ზემოხსენებულ თანამდებობის პირებს და ეს ადასტურებს, რომ ერთი სახელმწიფო უხეშად ჩაერია მეორე სახელმწიფოს საქმეში.

– არ არის საინტერესო, ვინ უსმენს უკრაინის პრემიერ-მინისტრს? ერთ-ერთი ვერსიით, ეს ჩანაწერები უკრაინის უშიშროების სამსახურიდან გავრცელდა, მეორე ვერსიით კი, ერთ-ერთი მეზობელი სახელმწიფოს სპეცსამსახურმა იყოჩაღა.

– არსებობს ასეთი დაავადება: დევნის მანია. ადამიანს ეჩვენება, რომ გარშემო ყველა მას უთვალთვალებს და მის მოკვლას ცდილობს. ასევეა, შეიძლება ზოგიერთ პოლიტიკოსს ან ქვეყანას მუდმივად ეჩვენებოდეს, რომ ყველაფერი კრემლის ხრიკებია. ეს ასე არ არის და ამაზე საუბარი აბსურდულია. მთავარია ის, თუ რატომ გადაწყვიტა ოფიციალურმა თბილისმა ტიმოშენკოზე აქცენტის გაკეთება. ეს ნამდვილად გაუგებარია. ტიმოშენკო ავანტიურისტია და თუ ვინმეს ჰგონია, რომ ის რაიმე პირობას შეასრულებს, ძალიან ცდება. ალარაფერს ვიტყვი, იმ „ჰალსტუხების“ თემაზე (ვლადიმირ პუტინმა იულია ტიმოშენკოსთან შეხვედრისას საქართველოსა და უკრაინის პრეზიდენტებს ურჩია, „უჰალსტუხეობოდ“ ევახშმათ – „მედიანიუსი“), რომელიც ზოგიერთმა საქართველოს პრეზიდენტის შეურაცხყოფად ალიქვა. მთავარი ის არის, რომ შესაძლოა, საფრთხის ქვეშ დადგეს საქართველოსა და უკრაინის კეთილმეზობლური ურთიერთობები.

– ვიქტორ იანუკოვიჩის გამარჯვების შემთხვევაში, მაინც რა შეიძლება შეიცვალოს თბილისსა და კიევის ურთიერთობებში?

– იმედი მაქვს, რომ ორ ქვეყანას შორის მეგობრული და კეთილმეზობლური ურთიერთობები შენარჩუნდება.

– „რეგიონების პარტიის“ ზოგიერთი წარმომადგენელი საუბრობს საგიზო რეჟიმის შემოღებაზე, ზოგი კი, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების ალიარებაზე.

– მე ასეთი განცხადებები არ მომისმენია. სავარაუდოდ, მათთავიანთი აზრი გამოხატეს. თქვენ მიერ დასახელებული საკითხები „რეგიონების პარტიაში“ არ განხილულა. იმედი მაქვს, რომ საქართველოს ხელისუფლება ალიარებს თავის შეცდომებს და ოფიციალურად თუ არაოფიციალურად ბოდიშსაც მოიხდის. შესაბამისად, კეთილმეზობლურ ურთიერთობებს არაფერი დაემუქრება.

– ვიქტორ იუშჩენკოს განცხადებით, იანუკოვიჩის გამარჯვების შემთხვევაში, უკრაინა კვლავ კრემლის ორბიტაზე დაბრუნდება და ქვეყნის დასავლეთთან ინტეგრაცია დიდი ხნით გადაიდება.

– იუშჩენკომ ბოლო 4 წლის განმავლობაში მიაღწია იმას, რომ არჩევნებში ხმა ამომრჩეველთა 5 პროცენტზე მეტმა არ მისცა. ვიქტორ იანუკოვიჩის გამარჯვების შემთხვევაში, უკრაინა გახდება ძლიერი, დამოუკიდებელი, დემოკრატიული და სწრაფგანვითარებადი სახელმწიფო, რომელსაც ყველა მეზობელთან მეგობრული ურთიერთობები ექნება.

◎ ბრიფინგი

სად წაიღო თბილისის მერიამ ბავშვების ფული?

– თბილისში, მერიის გადაწყვეტილებით, დროებით ფუნქციონირება შეწყვიტა ყველა გაგა-ბალმა. პედაგოგებსა და მშობლებს განუმარტეს, რომ გაგა-ბალების ფუნქციონირების დროებითი შეწყვეტა გამოწვეულია უსახსრობის გამო. გაგა-ბალთა დირექტორებმა განმარტეს, რომ თბილისის მერიის ბიუჯეტმა ვერ გამოყო სათანადო ფულადი საშუალებები ბავშვთა კვების ხარჯების ანაზღაურებისთვის. ასევე, მშობლებს აცნობეს, რომ ეს შეზღუდვები მხოლოდ დროებითია და, სავარაუდოდ, 2010 წლის თებერვლიდან გაგა-ბალები ისევ დაიწყებენ ფუნქციონირებას, – ასე დაიწყო საგანგებო ბრიფინგი პარლამენტარმა გიორგი ცაგარეიშვილმა.

მისი თქმით, თბილისის მერიის გაუაზრებელი და დანაშაულებრივი გადაწყვეტილებების გამო, ათასობით ბავშვი სახელმწიფო მზრუნველობის მილმა დარჩა. ამასთანავე, მან მიუღებელი უწოდა იმ ვითარებას, რომ თბილისის მერიას არავითარი საჯარო განცხადება ამ მოვლენასთან დაკავშირებით საზოგადოებისთვის არ შეუტყობინებია: „ათასობით მშობელს და ბავშვს წინასწარ არც კი გააგებინეს, რომ არსებობს დროებითი შეზღუდვები გაგა-ბალების ფუნქციონირებაში“.

გიორგი ცაგარეიშვილის თქმით, თბილისში 150-ზე მეტი სახელმწიფო გაგა-ბალია, თითოეულში 500-700 ბავშვია. თუ ერთი ბავშვის მოვლა-პატრონობა ბიუჯეტს თვეში დაახლოებით 80 ლარი უჯდება, კვირაში ეს თანხა 20 ლარი იქნება. თავად გამოთვალეთ, რა დაუჯდება თბილისის მერიას დაახლოებით 10 ათასი ბავშვის მოვლა კვირაში! – მიმართა ცაგარეიშვილმა ჟურნალისტებს. მისი განმარტებით, გაგა-ბალები 25 იანვრიდან დაიკეტა, მათი ერთი კვირით დაკეტვითაც კი სერიოზული თანხა იზოგება.

– მაინტერესებს, სად წაიღეს უგულავამ და თბილისის მერიამ ის ფულადი საშუალებები, რომელიც საჭირო იყო გაგა-ბალებში ელემენტარული პირობების შესაქმნელად? სად წავიდა ბავშვების კვებისთვის გამიზნული ასი ათასობით ლარი? ვინ აფათურებს ბავშვებისა და მათი მშობლების ჯიბეში ხელს? თბილისის მერი და მერია ხომ არა? სად გადაამისამართეს ეს უზარმაზარი ფულადი საშუალება – იქნებ უკრაინაში, ჩვენი ვაი-დამკვირვებლების გასამგზავრებლად, ანდა, იმ ჯორის მოსავლელად, გატონმა უგულავამ პარლამენტის წინ რომ დააბა?.. ან იქნება ასი ათასობით ლარი იმ ტაკიმასხარაობაში გაიფლანგა, ერთი თვე თბილისში რომ გვაყურებინეს? – კითხულობს გიორგი ცაგარეიშვილი.

პარლამენტარი ამ ურთულეს ვითარებაში საქართველოს პრეზიდენტის უსწრაფეს ჩარევას მოითხოვს. მან მიხეილ სააკაშვილს საგანგებო წერილით მიმართა: „მოვითხოვ, 25-მილიონიანი საპრეზიდენტო ფონდიდან გაგა-ბალების ნორმალური ფუნქციონირებისთვის მიმართოთ შესაბამისი საბიუჯეტო ასიგნებები, რათა ბავშვები გათბნენ, ნორმალური კვებით უზრუნველყოფილი იყვნენ და გაგა-ბალებში სწავლა-განათლებისთვის ნორმალური პირობები შეიქმნას“.

ნატა ნიბლაძე

◎ ვისი ბრალია?

ფილმი აფხაზეთის სინამდვილეზე

ქართველი ახალგაზრდების თვალით დანახული ქართულ-აფხაზური კონფლიქტი იყო მთავარი თემა ზუგდიდში გამართული შეხვედრისა, სადაც აფხაზეთიდან დევნილი როგორც ძველი, ისე ახალი თაობის წარმომადგენლები სტუდია „რეს“ ხელმძღვანელს და სოხუმელ მწერალს გურამ ოდიშარიას შეხვდნენ.

ნაჩვენები იყო დოკუმენტური ფილმი – „ნების არძონა“. „შეიძლებოდა თუ არა ომის თავიდან აცილება?“ „ღირდა კი ომის დაწყება?“, „ვის მიუძღვის ბრალი ომის დაწყებაში?“ „რას ვერ იყოფდნენ ქართველები და აფხაზები?“ და სხვა კითხვები იყო დასმული ამ დოკუმენტურ ფილმში ახალგაზრდების მიერ, რომლებიც ომის დაწყებისას 3-5-წლიანი იყვნენ. დასკვნებიც თვითონვე გამოაქვთ, ანუ ომის გაჩაღებაში და კონფლიქტის მშვიდობიან მოუგვარებლობაში გარკვეული დანაშაული მიუძღვით საქართველოს მაშინდელ და ამჟამინდელ ხელისუფლებას, რომ არ შეიძლება ყველაფრის რუსებზე გადაბრალება!

ფილმის რეჟისორის მამუკა ყუფარაძის განმარტებით ფილმის სულისკვეთება არ მოსწონს საქართველოს ხელისუფლებას. ამიტომაც აკრძალულია ამ ფილმის ჩვენება ჩვენი ტელევიზიებით. სამაგიეროდ ფილმი ნახეს აფხაზებმა, რამაც ისინი დადებითად განაწყო. მოეწონა ეს ფილმი შეხვედრის მონაწილეებსაც. თუმცა, ერთ-ერთმა ქალბატონმა, ტყვარჩელის მკვიდრმა, აფხაზის მეულლემ და აფხაზი შვილების დედამ – ციური ბუავამ გამოთქვა წუხილი მხოლოდ ქართველების დადანაშაულების გამო.

„არ შეიძლება ამ კონფლიქტში მხოლოდ ქართველები დავადანაშაულოთ, აფხაზებსაც მიუძღვით უდიდესი წვლილი ამ კონფლიქტის გაღვივებაში და გაჩაღებაში. მე როდესაც ტყვარჩელში ვცხოვრობდი, მათ პირდაპირ ვეუბნებოდი ამის შესახებ, ამიტომაც აუცილებელია ანალოგიური ფილმების გადაღება, სადაც ნაჩვენები იქნება ის ბრალეულობანი, რომლებიც აფხაზებმა ჩაიდინეს“, თქვა ქალბატონმა ციურიმ, რომელიც ამჟამად ზუგდიდში ცხოვრობს, ხოლო მეულლე და შვილი კი ტყვარჩელში, მაგრამ ხშირად გადადის აფხაზეთის ტერიტორიაზე მეულლისა და შვილის სანახავად (ერთი შვილი თავისთან ჰყავს.

მამუკა ყუფარაძემ არ გამორიცხა ასეთი ფილმების გადაღების შესაძლებლობაც. ისე, მართლაც საინტერესო იქნება აფხაზი ახალგაზრდების თვალით დანახული ქართულ-აფხაზური კონფლიქტი.

ლადო ქირია,
ზუგდიდი

◎ ვაგროვეგ სისულელეეგს

იულიას დედა, ტიმოშენკოსი, ქართველი ყოფილა, თანაც ჩვენი კოლეგა ჟურნალისტი...

ახლა, ღმერთი, რჯული, სულაც ალარ მიკვირს, რომ კაცობრიობის ისტორია კოლხეთით იწყება, რომ საქართველო მსოფლიოს პირველი ქვეყანაა, რომ საქართველოს წარღვნისწინანდელი ისტორია აქვს, რომ თბილისის დამაარსებელი თუბალები წარღვნისწინანდელი ტომები იყვნენ, რომ ქართული დამწერლობა 4 ათასი წლის წინანდელია, როგორც ფესტოსის დისკოს ერთი კოლხი ვაიამომხსნელი ამტკიცებს...

და ალარც ამ ბოლო ხანს ჩვენში გამოთქმული ის უალრესად თამამი ჰიპოთეზა მაცბუნებს, რომ ქართული კომპოზიტი „დედაენა“ თურმე მხოლოდ მშობლიურ ენას როდი ნიშნავს, არანილ დიპლომატს ოჯახის ღალატი, ქალბატონი ნანულის ღალატი შეეძლო, ქალიან ძნელი კი არა, საერთოდ დაუჯერებელი მეგონა. შევარდნაძე რომ ბევრ საიდუმლოს ინახავს და საჭიროების შემთხვევაში არც მამალ ტყუილზე უთქვამს ოდესმე უარი, საძვეყნოდ ცნობილი ამბავია, მაგრამ მანანასა და პატას გარდა, თუ კიდევ ჰყავდა მესამე შვილიც, ვიქტორი, თანაც უკანონო და ვიღაც იანუკოვიჩის გვარზე, ეს ერთხელ კიდევ უსვამს სქელ და მუქ ხაზს ამ აშკარად რთული კაცის (პიროვნებისძ ბოლომდე ამოუცნობელ ხასიათს.

ეს ყველაფერი კი ნათელს ხდის ჩვენი ვარდისფერი ნაციონალების სადიდგორო შემართებას, ანუ დამკვირვებლის ნიღბით იმ ორი ათას ექვსასი გაროგოტებული, გაბოროტებული კი არა, გაროგოტებული მოლაშქრის შეგზავნას უკრაინის საპრეზიდენტო არჩევნებში, რომელთაც აუცილებლად უნდა დაემარცხებინათ ჩვენი ექსპრეზიდენტის გერი თუ უკანონო ვაჟი, თუ არადა, ცხადია, რომ იანუკოვიჩის გამარჯვებით იმარჯვებს თვით შევარდნაძე, ვისი გამარჯვებაც, არავინ იცის, რას უქადის, ყოველ შემთხვევაში, კარგს არაფერს, ამ ჩვენს გაქოსატყუილებულ ხელისუფლებას... მაგრამ ნარინჯისფერის გადასარჩენად წასულმა ვარდისფერმა ამჯერად ვერ ივარგა, რადგან ამჯერად ვერ ივარგა თვითონ იქაურ საეჭვო ქართველებთან საეჭვოდ გაიგივებულმა იგივე გივიმ...

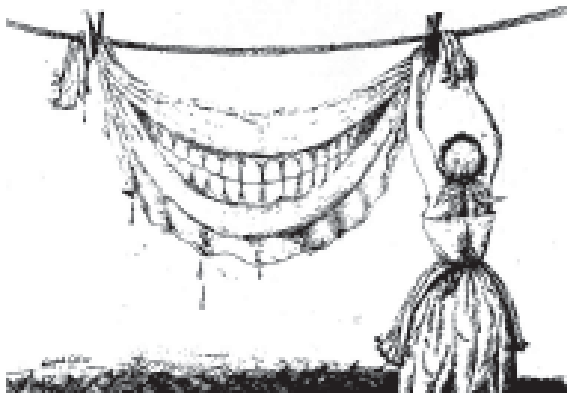

ქველთაქველობისა თუ დედამიწასთან ერთად გაჩენის საგუთად და დასამტკიცებლად მარტო მზიას და ზეზვას წარღვნისწინანდელი გამოხედვაც გვეყოფა...

არ ვიცი, შევეჩვიე თუ რა, მაგრამ უკანასკნელ ხანს, როგორც უკვე ვთქვი, ალარც ძალიან ბევრი რამ გასაკვირი მაკვირვებს და ალარც კიდევ უფრო ბევრი რამ შესაცბუნებელი მაცბუნებს, მაგრამ რაც ამ დღეებში ყოველკვირეულმა „ქრონიკამ“ მსოფლიოს ამცნო ერთი ჩვენი კალამკუდიანი კოლეგის ენა-პირით, ნამდვილად თავრეტდამსხმელი და გამაოგნებელი გამოდგა... სხვებისთვის თუ არა, ჩემთვის მაინც.

ნამდვილად ყველაფერს წარმოვიდგენდი, არცრას სადავოდ არ გავხდიდი, მაგრამ თუ ჩვენს ყოფილ პრეზიდენტს, მთელ მსოფლიოში სახელგატყორცნილ დედას, ქართველებს, უფრო სწორად, კოლხ ქართველებს ვგავარო, რაც შეეხება ჩემს მენეჯერულ ჭკუას, ეს უთუოდ სომეხი მამისგან მომდგამსო...

კიდევ რაღაც-რაღაცები თქვა იულიამ, მაგრამ მე ჩემი ქართველი კოლეგა – მართლაც ცნობილი კლარა აბრამია დამიდგა თვალწინ, რომელმაც, როგორც ყოველთვის, ამჯერადაც შორს გამიზნულად მიმართა თავისი მართლაცდა ორლესული კალამი იანუკოვიჩის წინააღმდეგ, რა არი გზა გაეწალდა თავისი სისხლისა და ხორცისთვის, რომელიც არ მალავს, დედაჩემი ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი და სკანდალური ჟურნალისტია საქართველოშიო...

ისე, კაცმა რომ თქვას, რატომ არ უნდა ვირწმუნო, რომ მართლაც ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი და სკანდალური ჟურნალისტი კლარა აბრამია დედაა ქალბატონი იულია ტიმოშენკოსი? განა, ქალბატონი კლარასი არ იყოს, იულიაც კოლხურ-ქართული სიყოჩაღით, ეშხიანობითა და მახვილგონიერებით არ გამოირჩევა?

ანდა რა არის აქ დაუჯერებელი? თუკი სუვოროვის ბებია მანუკიანის ქალი იყო, ხოლო რეიგანის მეუღლე ქალბატონი ნენსი ოზურგეთელი ემიგრანტის კირილე ტულუშის ქალიშვილს მარგალიტას ეყოლა 1924 წელს ჯორჯიას შტატში, რატომ არ შეიძლება რომ ქალბატონი კლარა იყოს დედა ქალბატონი იულიასი.

აი, ცოტას ის მაშინებს, თუ იულია პრეზიდენტი გახდა, შეძლებს კი ქალბატონი კლარა თავის ძველ კოლეგებთან ძველ, თბილ, გულითად, უამაყო ურთიერთობას? მგონი, რომ შეძლებს, როგორ არ შეძლებს, ერთი წუთითაც არ მეპარება ეჭვი ქალბატონი კლარას ადამიანურ და პროფესიულ თავმდაბლობაში.

ღმერთო, მართლაც რაღა არ ხდება ამ ცოდვილ დედამიწაზე...

გურამ წიკლაური

◎ ვაი ჩვენს პატრონს!

შენ ჩვენთვის როგორ არა ხარ(?!)...

ღმერთმა ნუ ქნას, მაგრამ ვაითუ უკვე წამოიზარდა ის ბალახი!

როდესაც პირველად მოვისმინე ტელევიზიით რომელიღაც უკრაინელი ჩინოვნიკის ნათქვამი, – ქართველებმა „ბომჟები“ გამოგვიგზავნეს არჩევნებზე დამკვირვებლებადო, – ძალიან მეწყინა და გულიც მეტკინა მეგობრად მიჩნეული ხალხის წარმომადგენლისგან ჩემი თანამემამულეების ლამის მაწანწალებად მოხსენიების გამო.

მერე, როდესაც ჩვენი „ძალად მაცხონე“ და გასაკვირად მრავალრიცხოვანი (მთელი ეუთოს დამკვირვებელთა მისიაზე ოთხჯერ მეტიძ „დესანტის“ უკრაინაში გადასროლასთან დაკავშირებით თითქმის ყველაფერი „გაიასნდა“, მივხვდი, რომ ის კაცი თურმე ბევრ რამეში მართალი ყოფილა – 1600-ზე მეტი „დამკვირვებელი“ ანკეტის შევსებისას რომ აღნიშნეს, დროებით უმუშევარი ვარო, იმისი „დამკვირვებლობა“ ვის რაში სჭირდება და, როგორც იტყვიან, იმისი ის არ გაიშვა, რა ჰქვია!..

გაგვინაწყენდებოდნენ, აბა, რა იქნებოდა!

კი გვიმტკიცებენ მიხეილ სააკაშვილი და მთელი ნაცმოელი ხელისუფლება, დამკვირვებელთა გაგზავნა თავად უკრაინელებმა გვთხოვეს და ეს საკითხი იქაურ ყველა პოლიტიკურ ძალასთან გვქონდა შეთანხმებული, მაგრამ, მათი აზრით, იანუკოვიჩის „რეგიონების პარტია“ პოლიტიკური ძალა არ არის? თუ არის, და მასთანაც იყო ეს საკითხი შეთანხმებული, რატომ ატეხა მან ხმაური ქართველი „ბოესპოსობნი“ (როგორთა გაგზავნასაც დაჰპირდა მიშა იულიას დამკვირვებლებადძ ბიჭების უკრაინაში ჩასვლის გამო?

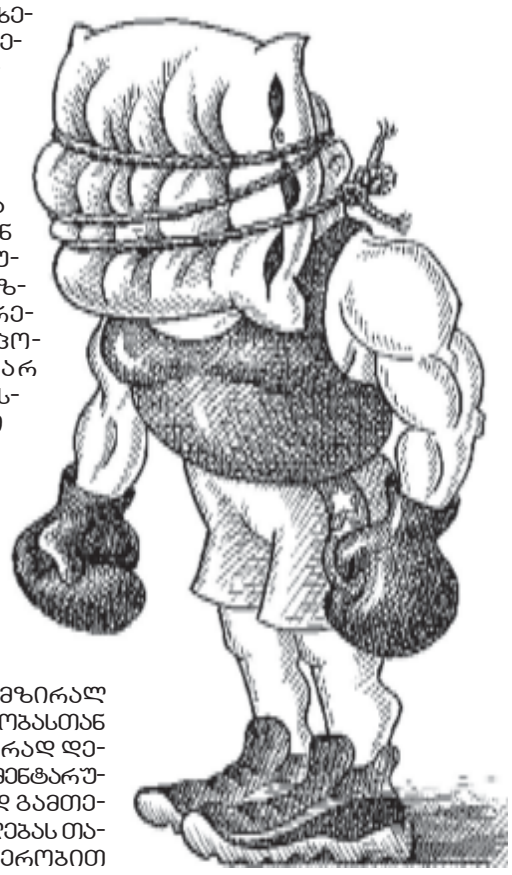

რაკი მუშტებზე მომზირალ და საკუთარ მოსახლეობასთან ურთიერთობაში ხშირად დემოკრატიის თვით ელემენტარული ნორმების უხეშად გამთელავ ჩვენს ხელისუფლებას თავის ქვეყანაში ჯერჯეროობით ყველაფერი გასდის, რატომ ჰგონია, რომ საერთაშორისო ასპარეზზეც დამალავს შუბს ხალთაში?

ჩემდა (და არა მარტო ჩემდაძ სამწუხაროდ, არა მგონია, მიხეილ სააკაშვილის და მთელი ნაცმოელი ხელისუფლების ის მტკიცებულებაც გამართლდეს, – **ვინც არ უნდა გახდეს უკრაინის პრეზიდენტი, ეს ქვეყანა მაინც ჩვენი სტრატეგიული პარტნიორი იქნებაო.**

არა მგონია, გაპრეზიდენტების შემთხვევაში, იანუკოვიჩი ისეთივე კეთილგანწყობილი იყოს მთლიანად საქართველოს თუ არა, სააკაშვილის ხელისუფლების მიმართ მაინც, როგორიც იუშჩენკო იყო (თუმცა ისიც უთუოდ უნდა ითქვას, რომ სწორედ ჩვენი ხელისუფლების წყალობით ამ ბოლო ხანს საქართველოსადმი არც უკრაინის ამჟამინდელი ხელისუფლების დამოკიდებულება იყო ადრინდელი, 2003-2004 წლის „ჩამოსხმისა“ძ...

ჰოდა, სწორედ ამის გათვალისწინებით, ღმერთმა ნუ ქნას და, ვაითუ, უკვე წამოიზარდა ის ბალახი, რომელიც წერტილად თუ არ დაესმება ჩვენი ქვეყნების აქამომდელ ძალიან მჭიდრო მეგობრულ ურთიერთობებს („გადაუარა ბალახმა საფლავს – სიცოცხლის წერტილს, შენ ჩვენთვის როგორ არა ხარ, ჩვენ ალარა ვართ შენთვის“... (ზ. ბოლქვაძეძ, **ძალიან მაინც შეასუსტებს მათ** (ყოველ შემთხვევაში ამ ხელისუფლების დროს მაინც, რომელთაგან ერთი კი ამბობს, რაც უნდა მოხდეს, მაინც ძმებად დავრჩებითო, მაგრამ იმ მეორეს თუ მიაჩნია იგი ძმად?ძ.

ხაზგასმით ვამბობ, ქვეყნების და არა ხალხებისას!

თანაც მხოლოდ ახლო თვალსაწიერში (კვლავ ხაზგასმით ვამბობ, ამ ხელისუფლებათა დროს), თორემ საბოლოოდ რომ ყველაფერი კარგად იქნება, ნაცმოელთა მტკიცების გარეშეც ვიცით!

... ნუ მიწყენენ სპორტსმენები, მაგრამ ზოგიერთ მათგანზე ამბობდნენ ხოლმე, კუნთმაგარია, მაგრამ გონებასუსტიო...

ჰოდა, მარტო „ბოესპოსობნი“ ბიჭების იმედად ყოფნა არ გამოგვადგება, გონიერება და ჭკუისთვის (თუ ასეთი რამის დეფიციტი არ არის, ცხადია) ცოტა ძალის დატანებაც გახლავთ ხოლმე საჭირო რომელიმე „სტრატეგიული“ დანიშნულების „ოპერაციის“ დაგეგმვა-განხორციელებისას!

მით უფრო, თუ იგი უცხო ქვეყანაშია ხორცშესასხმელი!

რუსლან რუსია

◎ უარი – მეოთხეობას

***ჟურნალისტი** ინგა გრიგოლია, რომელმაც შემოდგომაზე დაწყებული რეორგანიზაციის შემდეგ საზოგადოებრივი მაუწყებელი არცთუ უხმაუროდ დატოვა, სამი თვეა ლონდონში ცხოვრობს და ინგლისური ენის ინტენსიურ კურსებზე დადის. როგორც იტყვიან, სწავლა სიბერემდეო, მით უმეტეს, როცა ამბიციები გაქვს და ახალი მწვერვალების დასაპყრობად ემზადები. საახალწლოდ ჟურნალისტი მშობლიურ ქალაქში დაბრუნდა და ყოფილ კოლეგასა და მეგობართან გიორგი თარგამაძესთან არასატელევიზიო კონსულტაციებიც გამართა...*

დაბრუნება ედემში

ინგა გრიგოლიას გვირაბი - ლონდონიდან საქართველოს პარლამენტამდე

თუმცა რა გასაკვირია. მათ „იმედის“ დრამატული წარსული, პირადი მეგობრობა და გადრი პატარკაციშვილის სახელი ჯერ კიდევ მყარად აკავშირებთ. ეს უკანასკნელი კომანდორის აჩრდილივით ყოველთვის გამოჩნდება, ვიდრე „იმედის“ გაპოლიტიკოსებული ჟურნალისტების გუნდი იარსებებს. ოპერის ბოლო აქტში, ანუ 2013 წელს, კომანდორის აჩრდილი ხელისუფლებამ შესაძლოა მორიგ ლირიკულ საფრთხოებელადაც აქციოს. თუმცა მანამდე ძალიან შორია და მჩხიბავობა – უნაყოფო. გაზაფხულზე კი არჩევნებია, სადაც გარკვეული რაოდენობის ხმების მოპოვება ქრისტიან-დემოკრატებისთვის სასიცოცხლოდ აუცილებელია.

ქართული სატელევიზიო ეთერის გუშინდელი მატა ჰარი ინგა გრიგოლია, ელექტორატისათვის ჯერჯეროობით მისალებია და ოპოზიციურად განწყობილი ხმების მოსაპოვებლად თარგამაძეს ნამდვილად დასჭირდება. თავად გრიგოლია იმდენს ნამდვილად ხვდება, რომ გაპოლიტიკურებულ ტელევიზიებში მისი სივრცე და ადგილი აღარ დარჩა („რუსთავი-2“-ზე „შავი კატა“ – მაია ასათიანი, „იმედზე“ „თეთრი კატა“ – ნანუკა ჟორჟოლიანი და საზოგადოებრივ მაუწყებელზე „ვარდისფერი სამოთხის დიასახლისი“ – ნინო ქავჯაიაძ. შესაბამისად, მომავალზე და კარიერაზე ზრუნვა ახლავეა საჭირო.

საინტერესოა, მაინც რა ფორმით მიმდინარეობდა თარგამაძესთან კონსულტაცია? მაგალითად, გრიგოლია პრინციპულად და ვნებათაღელვით უმტკიცებდა თარგამაძეს მეოთხე (პრესა!ძ ვიყავი და მეოთხედ აღარ მინდა დავრჩეო, თუ მთავარი ქრისტიან-დემოკრატი შთააგონებდა – ახლა შენი დროა, დიდ ხანს გელოდით და მეორე (ანუ საკანონმდებლოძ გახდიო. ან იქნება, ეს შორს მიმავალი გეგმებია – ცნობილი ჟურნალისტები ქრისტიან-დემოკრატიულ ოპოზიციაში ჩაეწერებიან, რათა შემდეგ უკვე შიგნიდან, ერთობლივად და შთაგონებულად გამოუთხარონ ძირი პოლიტიკურ რეჟიმს!

თუ ფანტაზიას შევეშვებით, რეალურად აღმოვაჩენთ, რომ თბილისში რამდენიმე დღით დაბრუნებული და ფორმაში მყოფი ინგა გრიგოლია დემონსტრაციულად შეხვდა სწორედ გეჭდურ მედიას და არ გამოჩენილა ტელეეკრანზე. მისი განცხადება, რომ აპრილის შემდეგ ეთერში ველარ დაბრუნდება და სრულიად სერიოზულად ფიქრობს პოლიტიკაზე, მრავლისმეტყველია, თუმცა ეს ფაქტი არც ანეკდოტურობასაა მოკლებული და არც ირონიას.

2008 წელს საპარლამენტო არჩევნებისას, სახელდახელოდ „შეთხზულ“ ქრისტიან-დემოკრატთა რაზმი რომ ძირითადად „იმედის“ ჟურნალისტებით იყო დაკომპლექტებული, ეს გრიგოლიასათვის მხოლოდ დამატებითი სტიმულია. თუ მაგდა ანიკაშვილს შეუძლია მეძუძურ დედებსა და სოციალურად დაუცველ ექს-პროლეტარიატზე დრამატული თანაგანცდით ისაუბროს, რატომ არ შეუძლია იგივე გზა გაცილებით ეფექტურად ინგა გრიგოლიამაც გაიაროს?! მით უმეტეს, როცა ჯერ კიდევ ამდენ ხალხს უყვარხარ და იცის რომელ სალონში ან სოლარიუმში დადიხარ...

თუმცა, ვიდრე თავად ჟურნალისტი გადაწყვეტს პოლიტიკოსი გახდეს თუ არა, მოქმედი პოლიტიკოსები ირონიული კომენტარებით შემოიფარგლებიან. ეკა ხერხეულიძე მასში წარუმატებელ ოპონენტს ხედავს. მამუკა კაციტაძე აღნიშნავს, რომ კარგი ჟურნალისტი კარგ პოლიტიკოსს არ ნიშნავს. „ასეთი ნაბიჯით ის მხოლოდ საკუთრ იმიჯს დააზარალებს“ – ეს უკვე კოლეგების შეფასებაა. რაც არ უნდა მოიმოქმედოს ინგა გრიგოლიამ, მისი ნაბიჯი ბევრად უფრო მკაცრად შეფასდება, ვიდრე ნებისმიერი პოლიტიკოსის შეცდომა; რადგან ჟურნალისტობა თავისუფალ ნებას და არჩევანს ნიშნავს, პოლიტიკოსობა – მხოლოდ მიზანშეწონილობას; დავიჯეროთ გრიგოლიასაც მხოლოდ ყოველდღიური და ზედაპირული პოპულარობა სჭირდება? ან ყოველდღე კანონმდებლობაზე საუბარი, კამერების თანდასწრებით?! ეს ხომ მისი კარიერის დასასრული აღმოჩნდება.

მაგრამ ედემში დაბრუნება არც ისე იოლია. „პირველები“ უკვე ბოლოში არიან, „რე-აქცია“ ნამდვილ რეაქციაში გადაიზარდა, „ჰრაიმ-ტაიმი“ კატისებრთა ოჯახის სხვა წარმომადგენლება დაიკავეს, ხოლო „პოლიტიკური კვირა“ კარგა ხანია საპრეზიდენტო უიქენდად გადაკეთდა.

დავით გუხრიკიძე

ᲧᲘ-ᲔᲘᲩ-ᲔᲜᲘ

◎ არჩევნები

ოპოზიციის რევერანსი თუ მრავალჯერ ნაცადი იწილო-ბიწილო?

აჯანყების თემა კვლავ დღის წესრიგში რჩება?

ადგილობრივი არჩევნების მოახლოებასთან ერთად მძაფრდება პოლიტიკური სპექტრისა და საზოგადოების ვნებათა ღელვა. ზოგადად ეს პერიოდი არსებული ხელისუფლების, მერის, თუ გამგებლის კრიტიკით უნდა ხასიათდებოდეს, რადგან განვლილი დრო და გაკეთებული თუ გაფუჭებული საქმეები ამის მყარ საფუძველს იძლევა. მით უმეტეს, რომ ნათქვამია, სხვა სხვისა ომში ბრძენიაო. თუმცა ქართულ რეალობაში ეს საარჩევნო ბანალობა რატომღაც დაირღვა. და ამის მიზეზი სხვა თუ არაფერი, მხოლოდ და მხოლოდ ოპოზიციაა.

თუ ვის უფრო უყვარს ქვეყანა, საკითხის ასე დაყენება, ალბათ, არც ღირს, რადგან სამშობლო ყველას თავისებურად უყვარს, მაგრამ ვინ უფრო ილტვის სკამისკენ „ისევ ქვეყნის საკეთილდღეოდ“, აი, ეს კი ნამდვილად გამოცანაა, თუმცა მარტივი, ერთუცნობიანი.

გიგი უგულავას რეიტინგი, დღევანდელი მონაცემებით, მთელი ათი პროცენტით უსწრებს ირაკლი ალასანიას. „ალიანსი საქართველოსთვის“ ამის გამო სულაც არ არის გულგატეხილი, რადგან დარჩენილი ოთხი თვის განმავლობაში საკუთარი რესურსებით ამ რეიტინგის ამოქაჩვას ვარაუდობს. მაგრამ მათ ავიწყდებათ, რომ ამჯერად ორ ფრონტზე ბრძოლა მოუწევთ, ერთი ხელისუფლების კანდიდატის, მეორე ოპოზიციის ფართო ფრთის წინააღმდეგ.

ნოლაიდელის, ძიძიგურის, დავითაშვილის და კიდევ რამდენიმე ოპოზიციონერისთვის პრაიმერი უცვეთ თემას წარმოადგენს. შედეგება თუ არა 2 მარტის არჩევნები ოპოზიციის ერთი ლიდერის გამოსავლენად, იანვრის მიწურულს კვლავ კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას. უფრო კონკრეტულად, ადვილად შეიძლება იმის თქმა, რომ ოპოზიცია გაერთიანებას ვერ შეძლებს, ანუ გიგი უგულავას რამდენიმე კანდიდატთან მოუწევს რინგზე გასვლა და სავარაუდოდ, დაამარცხებს კიდეც, თუ რალაც ფორსმაჟორი არ მოხდა.

ამ ყველაფერს შორიდან მიადევნებენ თვალს ის პარტიები, რომლებიც ახალ საარჩევნო კანონმდებლობას, ახალ ცესკოს თავმჯდომარეს არ ენდობიან და ელოდებიან ხელსაყრელ დროს – ახალი საპრეზიდენტო ტალღის ასაგორებლად.

ასეთ იწილო-ბიწილოში უკვე წლების განმავლობაში იმყოფება ოპოზიცია და რაც არ უნდა შეაგონონ, სერიოზული დასკვნის გამოტანისგან ისევ შორს დგანან, ანუ შეცდომებზე ვერ სწავლობენ.

აპრიორი სულაც არ არის ის, რომ გიგი „მაგარია“, მაგრამ მისი ვერც ერთი მოწინააღმდეგე საერთოდ ვერ „ქაჩავს“. როცა ოპოზიციის წარმომადგენლები სერიოზულად იჯერებენ, რომ ამა თუ იმ გზით შეიძლება გიგიმ გაიმარჯვოს, სრული პესიმიზმი იპყრობთ. ამ პესიმიზმს კი ისინი ერთადერთ „სასურველ“ შედეგამდე მიჰყავს – აჯანყება და რევოლუცია.

აქციების განახლების თემა ისევ აქტუალური გახდა. ის ლიდერებიც კი, რომლებიც მეროგისთვის სერიოზულად ემზადებიან, ამ ნაბიჯისთვის დღესაც მზად არიან. მათი განცხადებით ამ ხელისუფლების პირობებში პოლიტიკურ სეზონებად დაყოფა არ შეიძლება, აქციები მუდმივად უნდა იმართებოდეს. მშვიდობიანი თავყრილობებისა კი სააკაშვილის გუნდს ნამდვილად არ ეშინია, პირიქით, ისინი ასეთ პირობებში კარგ პიარს იკეთებენ და დემოკრატიულობის იმიჯსაც უკეთ იძმნიან.

რაც შეეხება „აჯანყებასა და რევოლუციას“, ეს იდეა ეკა ბესელიამ ჯერ კიდევ საშემოდგომო აქციების დაწყებამდე გაახმიანა, მაგრამ მაშინ. ბევრი მისი კოლეგა შეკრთა. მაშინ ჯერ კიდევ „მოდაში“ იყო ხელისუფლების მშვიდობიანი გზით შეცვლის იდეა... მას მერე არც არაფერი შეცვლილა, გრძელდება ათასჯერ ნაცადი და ათასჯერვე ჩაფლავებული გეგმა, ტრივიალური გზა, ფუჭი რევერანსი.

...და თუ მაშინ არ შეიძლებოდა აჯანყება და რევოლუცია, რატომ იქნება ის სასურველი და შედეგის მომტანი გაზაფხულის შემდეგ, ამაზე პირდაპირი პასუხი არავის არა აქვს. თანაც რევოლუციის მთავარი ბირთვი მხოლოდ და მხოლოდ ხალხია. ხალხს კი აუცილებლად წინამძღოლი, ლიდერი და, რაც არ უნდა შაბლონურად ჟღერდეს, აგიტაცია-პროპაგანდა სჭირდება. მხოლოდ თბილისის „გამოფხიზლება“ შედეგს ვერასოდეს მოიტანს.

შეიძლება ვილაცას ეწყინოს, მაგრამ მაინცდამაინც წურც იმით დავიმშვიდებთ თავს, რომ ხალხი ბრძენია, ვინაიდან სხვა ანტონიმსაც იცნობს კაცობრიობა – „ხალხი ბრბოა“. ესეც რომ არა, ხომ კარგად ახსოვს ყველას, როგორ გიზგიზებდა ინკვიზიციის ცეცხლი და ხალხის საამებლად როგორ იხრუკებოდნენ მოაზროვნეები, ჯორდანო ბრუნო ხალხმა არ დაწვა?!

როგორც ზემოთ აღვნიშნე, წესით, ახლა ყველა ჟურნალისტი გიგი უგულავასს უნდა ჩაუსაფრდეს, რათა ერთხელ დაშვებული შეცდომის თუ დანაშაულის განმეორება მეორედ ვერ გაგებდოს. თუმცა, გადაავლეთ თვალი ქართულ პრესას და მიხვდებით – მხოლოდ ოპოზიციის სისუსტეებზე ვამახვილებთ ყურადღებას... ასეთ ვითარებაში ვის სასარგებლოდ დადებს ფსონს საზოგადოება, ძნელი მისახვედრი სულაც არ არის.

იქნებ ახლა მაინც გამოფხიზლდნენ უგულავას მეტოქეები და ამ ერთხელ მაინც ძმედითი და ძარღვიანი ნაბიჯი გადადგან. ნუთუ ისინი „ქვეყნის სიყვარულის“ მიზეზით ვერ ერთიანდებიან, რადგან ვილაცას მეტად უყვარს სამშობლო, ხოლო ვილაცას ნაკლებად და ამ ტრფობის გამო ეცილებიან ერთმანეთს?!

თეა მოსია

◎ მხარე

ჩაი გაცოცხლებას ითხოვს...

ზუგდიდელ ინჟინერ-ტექნოლოგს, ჩაის ექსპერტ-ტიტეისტერს, ინდმეწარმე აპოლონ არახამიას საკუთრებაში აქვს ჩაის ნედლეულის გადამმუშავებელი ოჯახური მიკროფაბრიკა, რომელიც უშვებს უმაღლესი ხარისხის კონკურენტუნარიან ჩაის პროდუქციას და ჩვენში სრულიად ახალ, უალკოჰოლო თხევად მწვანე ჩაის, რომელიც თავისი ანტიოქსიდანტური თვისებებით დღემდე წარმოებულ ჩაის ყველა სახეობაზე მაღლა დგას.

აპოლონ არახამიას გამოუჩნდა სპონსორი და მომავალში ითვალისწინებს საწარმოს გაფართოებას, რისთვისაც საჭიროა მას საკუთრებაში ჰქონდეს ჩაის პლანტაცია – 10-15 ჰექტარის ოდენობით. ამიტომაც, მან დახმარებისთვის მიმართა საზოგადოება „ზუგდიდელის“ თავმჯდომარეს ბატონ ოთარ ფაცაციას: „ამჟამად, როგორც ინდმეწარმეს გამაჩნია კერძო საკუთრებაში ჩაის მცირე საწარმო, რომელიც სრულ მზადყოფნაშია. მის ბაზაზე შემიძლია ვაწარმოო როგორც შავი, ისე მწვანე ბაიხის ეკოლოგიურად სუფთა, კონკურენტუნარიანი ჩაის პროდუქცია. ასევე, სრულიად ახალი, მსოფლიოში უანალოგო სახე ჩაის პროდუქციისა – „თხევადი მწვანე ჩაი“, რომელიც თავისი მაღალი ანტიოქსიდანტური თვისებებით მაღლა დგას დღემდე წარმოებულ ჩაის ყველა სახეობისგან. მომავალში ამ მიმართულებით მუშაობის გაგრძელებისათვის აუცილებელია მფლობელობაში მქონდეს 10-30 ჰექტარამდე ჩაის პლანტაციის ფართობი. გთხოვთ, მიშუამდგომლოთ ზემდგომ ორგანოებში და გამიწიოთ დახმარება“, – ნათქვამია მოხსენებით გარათში. აპოლონ არახამიას განცხადებით, ის მის გვერდით ამუშავებს და აღზრდის ახალგაზრდა სპეციალისტებს და დაასაქმებს 70-მდე მუშახელს, მათ შორის დევნილებსაც.

ოთარ ფაცაციამ კი თხოვნის წერილით მიმართა სამეგრელო-ზემო სვანეთის გუბერნატორს ზაზა გოროზიას, რომელშიც მითითებულია, რომ ჩაის პლანტაციის პრივატიზაცია შესაძლებელია სოფელ ინგირში არსებული კოოპერატივიდან, რაზედაც თანახმაა კოოპერატივის ხელმძღვანელობა.

ასე რომ, თუ იქნება სამეგრელოს რეგიონის ხელისუფლების ნება, სულ მალე ზუგდიდში ახალი სახის ჩაის წარმოება დაიწყება.

ლადო ქირია,
ᲖᲣᲒᲓᲘᲓᲘ

◎ ეს ჩვენი ისტორიაა

საქართველოს რუსეთთან შეერთების ისტორიული მნიშვნელობისათვის

სოციალური განვითარების თვალსაზრისით ფეოდალურ საქართველოს XIII საუკუნისათვის თავისი ზრდა ძირითადად უკვე დასრულებული ჰქონდა. საუბარია, რა თქმა უნდა, გარის საქართველოზე (მთიანეთი გოლო დრომდე დარჩა ნახევრად პირველყოფილ-თემური, ნახევრად თავისუფალი. მან არაერთგზის აიყარა კისრით გარიდან ძალად დადგმული ფეოდალური უღელი!.ძ. თავისუფალი, უბატონო მწარმოებელ საზოგადოებაში აღარავინ იყო. ძველი მონათმფლობელობის დროის **„ერი“ (სამხედრო დემოკრატია)** გადაშენებულიყო, „გლეხობაში“ (და აზნაურობაშიძ გადასულიყო (მას არ ეწინააღმდეგება ის მოვლენა, რომ ზოგან საქართველოს გარში მწარმოებელი საზოგადოება თემურ მიწათმფლობელობას შერჩა: სულ ერთია, უბატონო თავისუფალი თემი აძ მეგებრე თემად იქცაძ. ფეოდალურ-სოციალური განვითარების სარეზერვო კლასი (თავისუფალი „ერი“ძ უკვე გამძრალიყო, რეზერვი ამოწურული იყო. საზოგადოება ძირითადად უკვე დაყოფილი იყო გატონებად და ყმაგლეხებად. ეს იყო ფეოდალური ურთიერთობის ზრდის დასასრული, ამ ურთიერთობის განვითარების აღმავლობის საზღვარი, მისი შუახანის დასასრული. ამის შემდგომი განვითარება ამ ურთიერთობის დაშლის ტენდენციების ზრდის ნიშნის ქვეშ, ახალი (გურჟუაზიულიძ ურთიერთობის ჩასახვის ნიშნის ქვეშ შეიძლებოდა მხოლოდ (ქართული ფეოდალიზმის განვითარების ძირითადი ეტაპები ჩვენ შემდეგნაირად შეიძლება წარმოვიდგინოთ: ადრეფეოდალური ხანა VI საუკუნიდან X საუკუნის შუამდე, შუაფეოდალური ხანა X საუკუნის ნახევრიდან XII საუკუნის მიწურულამდე და გვიანფეოდალური ხანა XIII საუკუნიდან ვიდრე XIX საუკუნის 60-იან წლებამდეძ.

კავკასიის ეს გაერთიანება საქართველოს მოთავეობით ერთი უბრწყინვალესი ფურცელია ამ ქვეყნის ფეოდალიზმის განვითარებაში. ნიზამი განჯელი და შოთა რუსთაველი ამის საუკეთესო მაჩვენებლებია.

სამწუხაროდ, თურძ მომთაბარეთა უკუძცევა ხანმოკლე აღმოჩნდა. XIII საუკუნის 30“იან წლებში მრავლისმნახველ კავკასიას (ისევე, როგორც მთელს შუაადმოსავლეთსა და ევრაზიასძ მომთაბარეთა ახალი ურდოები (მონღოლ-თათრებიძ გაუბატონდნენ.

უმძიმესი ხარკი, ხარკის ამკრეფთა თავაშვებული მტაცებლობა (ბასკაკობაძ, აუტანელი საბეგრო მოვალეობანი, გოლომოუღებელი შორეული ლაშქრობანი დამატებით ტვირთად დააწვა ისედაც მძიმედ დაბეგრილს მატერიალური დოვლათის მწარმოებელ საზოგადოებას (განსაკუთრებით აუტანელი იყო მონღოლური საგადასახადო სისტემაძ. აღმოსავლურ-ბარბაროსული (პრიმიტიულიძ ის პრინციპულად განსხვავდებოდა განვითარებულ ქართულ-ფეოდალური მეურნეობის საგადასახადო სისტემისაგან. მონღოლური საგადასახადო სისტემა, არსებითად, გამორიცხავდა მწარმოებლის დაინტერესებულობას მეურნეობაში, მის თაოსნობას, დაუნჯებისა და რეპროდუქციის შესაძლებლობას. ამ სისტემით მეურნე გადასახადის კაცი იყო, გადასახადს მიმაგრებული პირი, ხოლო მისი მეურნეობა, ისევე როგორც პირადად თვითონ, ამ გადასახადის ობიექტია. აძ ყველა და ყველაფერი აღწერილი და დაბეგრილი იყო „კაცთამდე და პირუტყვთამდე, ყანით ვენახთამდე და წალკოტით ბოსტნამდე“ (ქართლის ცხოვრება, მარიამ დედოფლისეული ნუსხა, გვ. 664ძ. სულ სხვა პრინციპზე იყო აგებული ქართულ-ფეოდალური საგადასახადო სისტემა. აძ გადასახადი ფუძეს ედო გარკვეული სახეობით და ერთხელ გადაკვეთილი რაოდენობით. ეს კი მწარმოებელს საშუალებას აძლევდა ფუძის შიგნით თავისუფალი მოქმედებისას (ფუძის დანაწილება, ნაკვეთების გაყიდვა-გასხვისება, მეურნეობის ახალი სახეების წამოწყება და სხვ.ძ. დაუნჯება-რეპროდუქციისას. ქართული საგადასახადო სისტემა შეუდარებლად უფრო მაღალი და პროგრესული იყო, ვიდრე თათრულ-მონღოლური.

ამავე დროს თათარ-მონღოლები ურდოებად ჩამოსხდნენ დაპყრობილ ქვეყანაში და მისი ნოყიერი ჭალები თუ მაღალმთიანი საძოვრები თავიანთ ყიშლაღ-იალაღებად აქციეს. განსაკუთრებით დაზიანდნენ ამ მხრივ შარავანი, რანი და სომხეთ-საქართველოს აღმოსავლეთი მხარეები.

კვლავ შეფერხდა კავკასიის შემდგომი წინსვლა. განვითარებულ ფეოდალურ ურთიერთობას აღმოსავლურ-ბარბაროსული ფეოდალიზმი გადაგვარებით დაემუქრა.

ასწლოვანი ბრძოლით, დიდი ზიანის ფასად, საქართველომ კისრიდან გადაიგდო თათარ-მონღოლთა გატონობის მძიმე უღელი, მაგრამ თავისუფალი განვითარების ხანა ახლა კიდევ უფრო მოკლე აღმოჩნდა. XIV საუკუნის უკანასკნელ ოცეულში საქართველოს (ისევე როგორც ახლოაღმოსავლეთს და ევრაზიასძ თემურ-ლენგი მოევლინა თათარ-თურქმანთა ახალი ურდოებით.

17 წლის მანძილზე (1386-1403 წ.წ.ძ თემურ-ლენგის რვაგზისმა შემოსევამ ამიერკავკასია მძიმედ დააზიანა. თემურთან ომის შედეგად საქართველოს საგოლოოდ ჩამოსცილდა მისი სამხრეთისა და სამხრეთ-აღმოსავლეთი ნაწილები (მოძმე სომხეთიძ, სადაც ადგილობრივ მიწისმფლობელთა კლასი უმთავრესად მონღოლ-თათარ-თურქმან მომთაბარეთა არისტოკრატიამ შეცვალა.

ასევე ჩამოსცილდა საქართველოს შაქის ქვეყანა და უშინაგარეში ტაშირიც კი (ლორეძ, სადაც ქართველი აზნაურობა იძულებული გახდა მიწისმფლობელობა თურქმენებისათვის დაეთმო და მამაპაპეულს გასცლოდა.

თემურის „იმპერია“ თან გადაჰყვა მის შემქმნელს, მაგრამ დამპყრობელის მიერ მოყენებული ზიანი საქართველოსთვის აუნაზღაურებელი იყო. ქვეყანა სისხლისაგან დაიცალა, მტერმა, სადაც კი მისწვდა, ველური ენერგიით გაანადგურა ქართული კულტურის ყოველივე მატერიალური შენამოქმედი: სამხედრო, სამოქალაქო, საკულტო, სასოფლო-სამეურნეო. მაინც ყველაზე მძიმე საქართველოსათვის (ისევე როგორც მთელი კავკასიისათვისძ თემურის ლაშქრობათა პოლიტიკური შედეგები იყო. სამასწლოვანი ბრძოლა „ველურ“-მომთაბარეთა წინააღმდეგ ბოლოს და ბოლოს საქართველოს (კავკასიისძ დამარცხებით დამთავრდა. დავით ალმაშენებლის პოლიტიკური წამოწყება მოიშალა. საქართველომ ვერ განახორციელა დიდი ამოცანა კავკასიის გაერთიანებისა. მოძმე – მეზობელი ქრისტიანული ქვეყნები (სომხეთი, ალბანეთიძ მან საბოლოოდ დაკარგა და მოზღვავებულ მომთაბარეთა აგრესიის პირისპირ მარტო აღმოჩნდა. მიწისმფლობელობისათვის მებრძოლმა „ველურ“-მომთაბარეებმა მაჰმადიანობა თავის ალამად აღიარეს და „გიაურთა“ (ქრისტიან მიწისმფლობელთაძ წინააღმდეგ ბრძოლა „საღმრთო საქმედ“ გამოაცხადეს. თემურლენგი ამ „მაჰმადიანური“ პოლიტიკის თანამიმდევრული გამტარებელი იყო. ამისათვის, ე. ი. აღგილობრივ მაღალფეოდალური კულტურის მოშლისა და მის ადგილზე აღმოსავლურ-ბარბაროს-ფეოდალური ურთიერთობის დამყარებისათვის იბრძოდნენ ყველა ეს მომთაბარეები: მონღოლები, თათარ-თურქმანები, თურქ-ოსმალები თუ ყიზილბაშები.

XV საუკუნის მეორე ნახევრისათვის (ე. ი. ორასწლოვანი ბრძოლის შედეგადძ ახლო აღმოსავლეთის და, კერძოდ, კავკასიის პოლიტიკური რუკა სულ ერთიანად შეცვლილი იყო მონღოლთა მოსვლის წინა დროის ვითარებასთან შედარებით. მთელს ახლო აღმოსავლეთში ბარბაროს-ფეოდალური ურთიერთობა გაგატონებულიყო. სპარსეთსა და ადერბაიჯანს თურქმანები ფლობდნენ. თურქ-ოსმალები მცირე აზიას და გალკანეთის ნახევარკუნძულს დაპატრონებოდნენ, ბიზანტია გაეძროთ, შავი ზღვის გასალები – კონსტანტინეპოლი აეღოთ და დასავლეთ ევროპას გარბარიზაციით დამუქრებოდნენ.

აღმოსავლეთ ამიერკავკასიის დიდ ნაწილში, ისევე როგორც სომხეთში, თურქმანები დაეპატრონენ ადგილობრივ მკვიდრთა მიწა-წყალს. მწარმოებელი მოსახლეობა აუტანელ პიროგებში აღმოჩნდა. ის, ბრძოლაში დამარცხებული, დიდი რაოდენობით აიყარა და შორეულსა და ახლოგელ ქვეყნებში გადასახლდა, სხვებს კი ახალმა მეგატონეებმა ბარბაროსული ფეოდალიზმის მძიმე უღელი დააკისრეს.

ორასწლოვანი ბრძოლის შედეგად საქართველო მოძმეებშემოცლილი, ტერიტორიულად შემცირებული და მტრული ბარბაროსული ფეოდალიზმის ქვეყნებით გარემოცული აღმოჩნდა. მართალია, საქართველო გადაურჩა მტერთა მიერ უშუალო დაპყრობას, მან შეინარჩუნა თავისი სოციალ-ეკონომიკური (პროგრესულიძ წყობა, სამაგიეროდ, ქვეყნის შიგნით თავი იჩინა სოციალ-ეკონომიკური განვითარების შეფერხების მძიმე შედეგებმა. მტერთა მიერ ქვეყნის ხშირი რბევა, მშვიდობიანი შრომისათვის საჭირო პიროგების მოშლა, მოსახლეობის ამოწყვეტა, უზომო ხარკით ქვეყნის დაცლა დოვლათისაგან, ვაჭრობა-ხელოსნობის შემცირება, ქალაქების დაცემა, საგატონო ბეგარის დამძიმება იწვევდა მწარმოებელი კლასის მძაფრ შემცირებას, მფლობელი და მწარმოებელი კლასების რიცხოობრივი შეფარდების მძაფრ დარღვევას, რაც კიდევ უფრო ამწვავებდა ისედაც მწვავე კლასობრივ ბრძოლას. შემცირებული მწარმოებელი მოსახლეობის ნაშრომი სამეფო-საეკლესიო-საგატონო გადასახადებსა და სათათრო ხარკს ვერ აუდიოდა. დაუნჯებისა და რეპროდუქციისათვის მწარმოებელს ალარაფერი რჩებოდა. სოციალურად ზრდადასრულებული ქართული ფეოდალური საზოგადოება დაიჩიხა, მას განვითარებისათვის საჭირო პიროებები მეტისმეტად შეეზღუდა. ყველა ამის ნიადაგზე სათავადოები წარმოიშვა, ხოლო სათავადოების ნიადაგზე ერთიანი ფეოდალური ქვეყანა პოლიტიკურად დაიშალა, სამეფო-სამთავროები გაჩნდა. ამრიგად, ქვეყნის პარტიკულარისტულმა ტენდენციებმა გაიმარჯვა ცენტრალისტურ ტენდენციებზე. და ეს იმიტომ, რომ ძლიერად შემცირდა და დაეცა ამ უკანასკნელის მასაზრდოებელი ძალები, ეს იყო პროგრესის შეფერხება, ფეოდალური რეაქციის გამარჯვება. ამ რეაქციის ნაშობნი იყვნენ ყველა სათავადო-სამთავრო-სამეფოები.

საქართველო, მისი პროგრესული ძალები, ამის შემდეგაც მუდამ განაგრძობდნენ ბრძოლას საგარეო თუ შინაურ რეაქციულ ძალებთან, ბრძოლას პროგრესისათვის, „გამოხსნა-აღდგომისათვის“, დამპყრობლთა უკუგდებისა და კვლავ გაერთიანებისთვის სათავადო-სამთავრო-სამეფოების ლიკვიდაციისათვის. საქართველოში პროგრესული იდეების მატარებელ საზოგადოებას არასოდეს არ დაუვიწყია კავკასიის ოდინდელი ერთიანობის შესახებ და შესაფერის მომენტში არ დაუყოვნებია ამ იდეის პრაქტიკულ სარგებელზე გამოტანა. არ დაუვიწყია ამის შესახებ არც სომეხი საზოგადოების პროგრესულ ნაწილს.

თურქთა მიერ კონსტანტინოპოლის დაპყრობამ შეაშფოთა ქართული ფეოდალური საზოგადოება. სრულს გარემოცვაში მოყოლილი ქვეყანა ამაოდ ცდილობდა, დას. ევროპის ხალხებთან საკუთარ ძალთა გაერთიანებით გაერღვია ეს მტრული გარემოცვა. დას. ევროპა ასეთი მიზნებისათვის აღარ გამოდგებოდა. მთავარ პარტნიორებს (გურჟუაზიულ ურთიერთობაში გარდამავალ სახელმწიფოებსძ იძ უკვე ოსმალეთთან მორიგების პოლიტიკური კურსი აეღოთ. ასეთივე პოლიტიკური კურსი ირჩიეს მათ, ცოტა უფრო გვიან, ყიზილბაშური სპარსეთის მიმართაც, ასე რომ, ოსმალურ-ყიზილბაშური გარემოცვის წინააღმდეგ ბრძოლაში ქართველთა ორიენტაცია დას. ევროპის სახელმწიფოებზე უიმედო საქმე იყო: პოლიტიკურ სასწორზე დას. ევროპის ამა თუ იმ სახელმწიფოსათვის საქართველოს წონა განუზომლად მცირე იყო, ვირდრე ოსმალეთის ან სპარსეთისა. ასე იყო, მაგალითად XV საუკუნეში, როცა რომის პაპის და ქართველთა გეგმა ოსმალეთის წინააღმდეგ გურგუნდია-საფრანგეთის მეფეთა „გულგრილობის“ გამო ჩაიშალა, ასევე იყო XVIII საუკუნეში, როცა საბა ორბელიანის ელჩობა უნაყოფოდ დასრულდა, ასევე იყო XIX საუკუნეში, როცა ნაპოლეონი თუ ინგლისი საქართველოს ხან სპარსეთს აღუთქვამდნენ, ხან ოსმალეთს და სხვ. და სხვ.

ასეთ ვითარებაში ქართველი ფეოდალური საზოგადოების პროგრესულმა ნაწილმა არ დააყოვნა, კურსი აეღო რუსეთზე და მისი მნიშვნელობა ახლო აღმოსავლეთის პოლიტიკურ საქმეებში სწორად შეეფასებინა.

რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობა ძველი დროიდან მოდიოდა. XI-XII საუკუნეებში კიევის რუსეთი და საქართველო ურთიერთს კარგად იცნობდნენ და პოლიტიკურსა თუ კულტურულ ასპარეზზე ერთიმეორესთან ცხოვლად თანამშრომლობდნენ. თუმცა დონზე და იმიერკავკასიაში მომთაბარე ურდოები (ყომან-პაჭანიკები, ყივჩაღებიძ ხშირად ხელს უშლიდნენ ამ ორი კულტურული ხალხის ურთიერთობის ნორმალურ განვითარებას, მაგრამ, სამაგიეროდ, ეს ურთიერთობა შავი ზღვით ხელშეუშლელად ხორციელდებოდა.

XIII საუკუნის 30-იან წლებში რუსეთსა და საქართველოს საერთო ჭირი ეწვია. ერთიცა და მეორეც მომთაბარე მონღოლთა ურდოებმა აოხრეს, დაიპყრეს და დახარკეს. ამ დროიდან მოკიდებული, ვიდრე XV საუკუნის მიწურულამდე, რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობის შესახებ არავითარი ცნობა არ შემონახულა. საფიქრებელია, რომ ეს ურთიერთობა ან მთლად შეწყვეტილი იყო, ან, ყოველ შემთხვევაში, ის მონღოლთა მეშვეობით (და არა დამოუკიდებლადძ მცირედ ბოგინობდა.

ორასი წლის მანძილზე ფეოდალურ რუსეთში დიდი ცვლილება მოხდა. თათართა გატონობის წინააღმდეგ მებრძოლმა ქვეყანამ მოსკოვის გარშემო თავი მოიყარა, სოციალურ-ეკონომიკურად თანდათან დაწინაურდა, პოლიტიკურად გაძლიერდა და მომთაბარე დამპყრობელთა წინააღმდეგ გადამწყვეტი ომი წამოიწყო. 1480 წელს რუსეთმა საბოლოოდ გაიმარჯვა და თათართა მორჩილების უღელი სამუდამოდ გადაიგდო კისრიდან. ეს იყო უდიდესი პოლიტიკური მნიშვნელობის აქტი ევრაზიაახლო აღმოსავლეთში: „ველურ“ მომთაბარეთა გატონობის დასასრული იწყებოდა.

ნიკო ბერძენიშვილი

(გაგრძელება იქნება)

გაგრძელება. დასაწყისი იხ. „სრ“ № 14.

„ფიქრი წარსულსა და მომავალზე – მემუარები“ ირანშიც გამოიცა

გვესაუბრება საქართველოს ყოფილი ელჩი ირანში, პროფესორი ჯემშიდ გიუნაშვილი

– გატონო ჯემშიდ, იქნებ მოკლედ გვითხრათ, ირანის ისლამურ რესპუბლიკაში როგორ არის დაყენებული როგორც საერთოდ წიგნის გამოცემის, ისე უცხოური ლიტერატურის თარგმანის საქმე?

– ირანის ისლამურ რესპუბლიკაში დიდ პატივს სცემენ წიგნსა და წიგნიერებას. რამდენიმე წლის განმავლობაში გამოცემული წიგნების რაოდენობრივი მაჩვენებლების ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ირანი წინ უსწრებს რეგიონის ისეთ ქვეყნებს, როგორიცაა ეგვიპტე და თურქეთი. მეოცე საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში ეგვიპტეში ყოველწლიურად იბეჭდებოდა 3000-3200 დასახელების წიგნი, თურქეთში – 6000-6500 დასახელების, ხოლო ირანის ისლამურ რესპუბლიკაში – 10000-მდე დასახელების წიგნი.

ამ ასპექტით ისლამური ირანის უპირატესობა აშკარად ჩანს საბავშვო ლიტერატურის გამოცემის საქმეში: 90-იანი წლების დასაწყისში საბავშვო ლიტერატურის ნომინაციით ეგვიპტეში ყოველწლიურად იბეჭდებოდა 25-30 დასახელების წიგნი, თურქეთში – 150-200 დასახელების, ხოლო ირანში 1000-ზე მეტი.

ისლამურ ირანში დიდი ყურადღება ექცევა უცხოური ლიტერატურის თარგმნის საქმეს. თავსმოხვეული ირან-ერაყის ომის უმძიმეს წლებში (1980-1988) სპარსულ ენაზე გამოიცა ფ.დოსტოევსკის 60 დასახელების წიგნი, ჩ.დიკენსის 40 დასახელების, ჯ.ლონდონის 40 დასახელების, ლ.ტოლსტოის 40 დასახელების, ო.ბალზაკის 35 დასახელების, ვ.ჰიუგოს 35 დასახელების წიგნი. შარშან ცენტრალური და პროვინციული გამომცემლობების მიერ დასტამბული წიგნების გამოფენის საბავშვო სექციაში ჩატარებული გამოკითხვის ანკეტის კითხვაზე – „შენი საყვარელი ავტორი?“ დაწყებითი სკოლის მოსწავლეების პასუხების შედეგი ასეთი იყო: 1. მორთეზა რაჰ მანდუსთი. 2. ჟიულ ვერნი, 3. ჰანს ქრისტიან ანდერსენი.

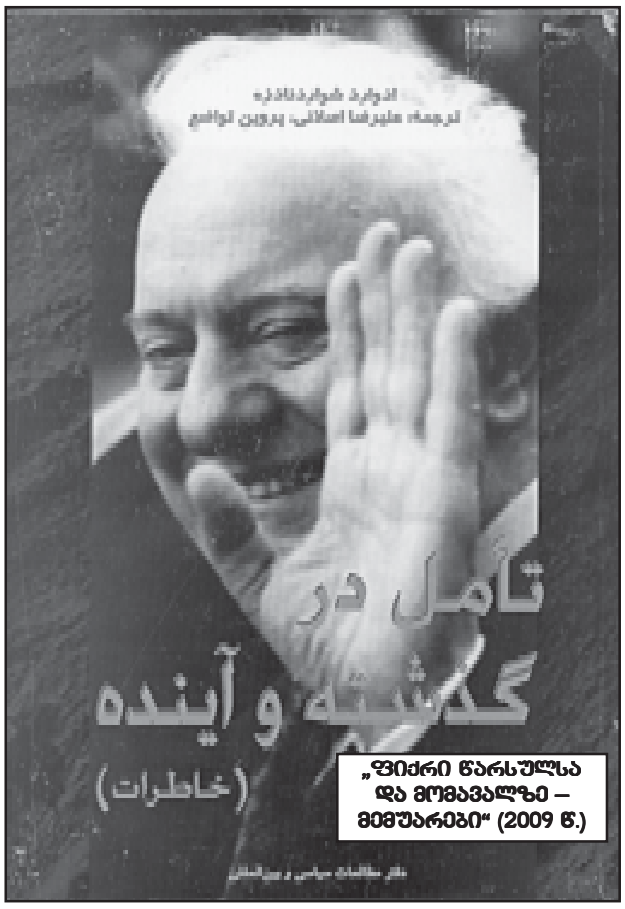

„ფიქრი წარსულსა და მომავალზე – მემუარები“ (2009 წ.)

ირანის ისლამურ რესპუბლიკაში დაინტერესებულ მკითხველს აქვს საშუალება მშობლიურ ენაზე გაეცნოს პლატონისა და არისტოტელეს, მარქსისა და ჰაიდეგერის, არნოლდ ტოინბისა და რენე ველეკის, ნიკოლოზ ჩერნიშევსკისა და გიორგი პლეხანოვის, ავრაამ ლინკოლნისა და რიჩარდ ნიქსონის ნაწარმოებებს. უხვად არის წარმოდგენილი სხვადასხვა სახის მემუარული ლიტერატურის თარგმანები.

– თქვენი აზრით, რამ განაპირობა სწორედ ახლა სპარსულად ედუარდ შევარდნაძის წიგნის – „ფიქრი წარსულსა და მომავალზე – მემუარები“ გამოცემა? როგორ იცნობენ ამ პოლიტიკურ მოღვაწეს ამჟამინდელ ირანში?

– ირანის ისლამური რესპუბლიკის საზოგადოებრიობა 1980-იან წლებიდან იცნობს გატონი ედუარდ შევარდნაძის მოღვაწეობას. ბევრმა ირანელმა მოქალაქემ იცის, რომ გატონი ედუარდი დაიბადა და გაიზარდა სოფლის მასწავლებლის ოჯახში, სადაც შეითვისა შრომისა და თავაზიანობის მაღალი გაკვეთილები. ირანელმა იცის, რომ ღვთის მიერ ბოძებული ნიჭითა და თავისი შრომით მან მსოფლიოს მასშტაბის წარმატებებს მიაღწია. გატონი ედუარდის სახელთან არის დაკავშირებული მეოცე საუკუნის მიწურულისა და ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისის საერთაშორისო და რეგიონული მნიშვნელობის პრობლემების დარეგულირება. ირანის მოქალაქისთვის მეტად გამორჩეული ფაქტი გახლავთ ის, რომ გატონი ედუარდი ერთადერთი უცხოელი სახელმწიფო მოღვაწეა, რომელიც ისლამური რესპუბლიკის ფუძემდებელმა აიათოლა რუჰოლა ხომეინიმ მიიღო. გატონ ედუარდს შეხვედრები ჰქონდა აიათოლა ხამენეისთან, აიათოლა რაფსანჯანისთან, ჰოჯათოლესლამ ხათამისთან, საგარეო საქმეთა მინისტრთან ველაიათისთან და სხვებთან.

ირანელები აღნიშნავენ გატონი ედუარდის პიროვნულ ღირსებებს. ერთ-ერთმა გაზეთმა საგანგებოდ აღნიშნა, რომ წარმატებულმა ახალგაზრდა კომუნისტმა ხალასი სიყვარულის გამო ცოლად შეირთო „ხალხის მტრის“ ქალიშვილი, რითაც საფრთხის ქვეშ დააყენა პარტმუშაკის კარიერა.

ირანელებს გულთან ახლოს მიაქვთ ომთან და ტერორისტულ აქტებთან დაკავშირებული ფაქტები. მკითხველს შევახსენებ, რომ ირანის ისლამურმა რესპუბლიკამ გაიარა მძიმე გზა თავსმოხვეული ირან-ერაყის რვაწლიანი ომის და მის წინააღმდეგ განხორციელებული 16000 მისამართიანი და უმისამართო ტერორისტული აქტი. რამდენიმე დღის წინ მოკლეს პროფესორი ალი მოჰამადი – ბირთვული ფიზიკის სპეციალისტი. ირანელები აღნიშნავენ გ-ნ ედუარდის უშუალო მონაწილეობას საგრძოლო ოპერაციების დაგეგმვასა და განხორციელებაში და მედგრად გადატანილ სამ ტერორისტულ აქტს.

გარდა ზემოთ აღნიშნული მასალებისა ირანის ისლამურ რესპუბლიკაში გამოიცა გ-ნი ედუარდის წიგნები: „ჩემი არჩევანი“ (ოდნავ შეცვლილი სათაურით. 1991 წელს, ერთი ფრანგული თარგმანიდან, მეორე გერმანული თარგმანიდან გამოსცა კერძო გამომცემლობამ), „დიდი აბრეშუმის გზა“ (2001 წელს, ინგლისური თარგმანიდან, სპარსული ტექსტი ზედმიწევნით შეჯერებულია ქართულ დედანთან. გამოსცეს ირანის კასპიის ზღვის კვლევითმა ცენტრმა და საქართველოს საელჩომ) და „ფიქრი წარსულსა და მომავალზე – მემუარები“ (2009 წელს, ირანის ისლამური რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს გამოცემა).

„ჩემი არჩევანი“ (1991 წ.)

„დიდი აბრეშუმის გზა“ (2001 წ.)

– გატონო ჯემშიდ, რას გვეტყვით მთარგმნელებზე? ვინ არიან? ქართულიდან თარგმნეს თუ რომელიმე სხვა ენიდან?

– გაზეთის მკითხველებისთვის მეტად საინტერესო იქნება იმის გაგება, რომ მთარგმნელები ფერეიდნელები არიან. რამდენადაც მე ვიცი გატონი ალირეზა ასლანი დარჩიაშვილების მოდგმისაა, ხოლო ქალბატონი ფარვინ თავაზო – თავაძეების. ამ ცოლ-ქმარმა ფრიად ბეჯითად იმუშავა, შედეგიც კარგია.

მკითხველს შევახსენებ, რომ მეოცე საუკუნის 50-იან წლებამდე სოფლად ბინადარნი ირანში იმყოფებოდნენ გატონყმურ ურთიერთობაში, ე.ი. აბსოლუტური უმრავლესობა იყო ყმა რომელიმე ფეოდალის, მიწების მფლობელის. ბუნებრივია, ყმების აბსოლუტური უმრავლესობა წერა-კითხვის უცოდინარი იყო. დღეს ფერეიდუნ შაჰრში (მარტყოფში) ფუნქციონირებს უნივერსიტეტი, სკოლის პედაგოგმა დაწერა წიგნი „ქართველების ადგილი ირანის ისტორიაში, ცივილიზაციასა და კულტურაში“. ფერეიდნელმა აგრონომმა 2-3 წლის წინ გამოსცა „ქართულ-სპარსული ლექსიკონი“, რომელიც შეიცავს 16000 ლექსიკურ ერთეულს, ხოლო ცოტა ხნის წინ, როგორც აღინიშნა, ფერეიდნელმა ცოლ-ქმარმა თარგმნა გატონი ედუარდის „მემუარები“.

ესაუბრა
გურამ გოგიაშვილი

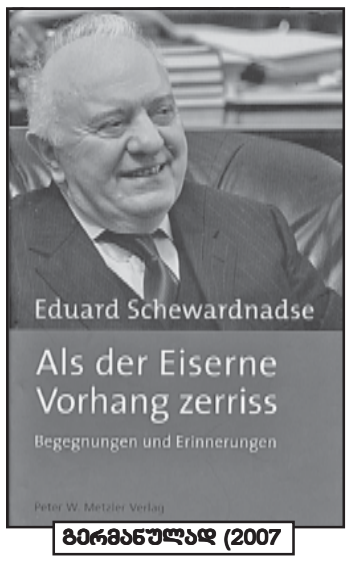

გერმანულად (2007

აზერბაიჯანულად (2007 წ.)

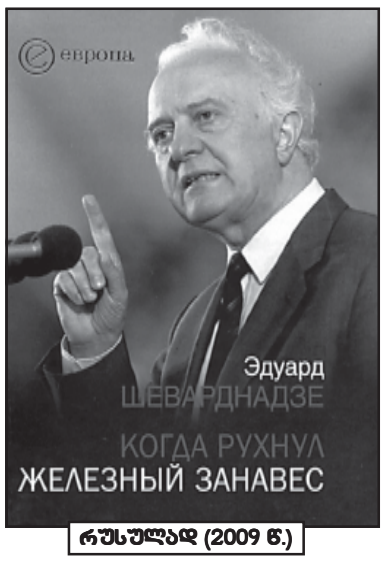

რუსულად (2009 წ.)

ესტონურად (2009 წ.)

დღეს, 27 იანვარს, საღამოს 17 საათზე, ირანის ისლამური რესპუბლიკის საელჩოში გაიმართება ბატონ ედუარდ შევარდნაძის ბოლო წიგნის – „ფიქრი წარსულსა და მომავალზე – მემუარები“ სპარსული თარგმანის პრეზენტაცია.

◎ წლეები

მეცნიერის ოქროს შუადღე

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ალერგოლოგიის, ასთმისა და კლინიკური იმუნოლოგიის ეროვნული ინსტიტუტის დირექტორი, აკადემიკოსი რევაზ ისმაილის ძე სეფიაშვილი დაიბადა 1955 წლის 24 იანვარს, ქუთაისში; დაამთავრა ქალაქის №9 საშუალო სკოლა; შემდეგ კრასნოდარის სამედიცინო ინსტიტუტი; 27 წლისამ დაიცვა საკანდიდატო, 33 წლისამ – სადოქტორო დისერტაცია. 44 წლის ასაკში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად აირჩიეს.

ბატონი რევაზ სეფიაშვილის სამეცნიერო კვლევებმა საფუძველი ჩაუყარა სამედიცინო მეცნიერების სრულიად ახალ მიმართულებას – იმუნორეაბილიტოლოგიას, რომლის აღიარებული ლიდერიც თავად ბრძანდება.

1989 წელს დაგომისში წარმატებით ჩაატარა იმუნოლოგთა პირველი საკავშირო ყრილობა, სადაც გამოჩენილი მეცნიერის, აკადემიკოს რემ ვიქტორის ძე პეტროვის წინადადებით იმუნოლოგთა საკავშირო სამეცნიერო საზოგადოების წევრად და ვიცე- პრეზიდენტად აირჩიეს.

აქედან დაიწყო ბატონი რევაზ სეფიაშვილის შემოქმედებითი აღმავლობა, რომელიც დღემდე წარმატებით გრძელდება.

1990 წელს მისი ინიციატივით წყალტუბოში შეიქმნა კლინიკური იმუნოლოგიისა და ალერგოლოგიის სამეცნიერო – კვლევითი ინსტიტუტი, რომელიც მოგვიანებით ერთ-ერთ წამყვან სამეცნიერო დაწესებულებად იქცა.

მისი ინიციატივითა და უშუალო ხელმძღვანელობით ოცდაათზე მეტი სამეცნიერო ფორუმი ჩატარდა მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში; მათ შორის თხუთმეტი სამეცნიერო კონგრესი, კლინიკურ იმუნოლოგიასა და იმუნორეაბილიტოლოგიაში, - დაგომისში, თბილისში, ნიუ-იორკში, ეილათში, ტენერიფეში, ანტალიაში, სინგაპურში, ტაილანდში, დუბაიში და სხვ.

1995 წელს ბატონ რევაზ სეფიაშვილის ინიციატივით მოსკოვში იმუნორეაბილიტაციის ინსტიტუტი დაარსდა, რომელიც 2002 წელს იმუნოფიზიოლოგიის ინსტიტუტად გადაკეთდა.

იმუნოფიზიოლოგიის ინსტიტუტი – უნიკალური სამეცნიერო – პრაქტიკული, სასწავლო და სამკურნალო დაწესებულებაა, რომელიც ულტრათანამედროვე ტექნიკური საშუალებებითაა აღჭურვილი. ინსტიტუტში მუშაობენ საერთაშორისო სერთიფიკატისა და მრავალწლიანი სამეცნიერო და კლინიკური გამოცდილების მქონე მეცნიერები – აკადემიკოსები, პროფესორები, მეცნიერებათა დოქტორები და კანდიდატები. ინსტიტუტში ფუნდამენტური კვლევები მიმდინარეობს იმუნური სისტემის ფიზიოლოგიის, მოლეკულური და კლინიკური იმუნოლოგიის, ნეიროფიზიოლოგიის, იმუნორეაბილიტოლოგიის და სხვა პრობლემებზე.

ასე რომ, ბატონი რევაზ სეფიაშვილის ძალისხმევით, ინსტიტუტში ალერგოლოგიისა და იმუნოლოგიის პრობლემებზე მომუშავე მეცნიერთა მთელმა ელიტამ მოიყარა თავი.

გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, – იმუნოფიზიოლოგიის ინსტიტუტი ამ დარგის ერთ-ერთი წამყვანი ინსტიტუტია მსოფლიოში!

ბატონი რევაზ სეფიაშვილი 350-ზე მეტი შრომის ავტორია, რომლებიც იმუნური სისტემის ფიზიოლოგიის, იმუნორეაბილიტოლოგიის, კლინიკური იმუნოლოგიისა და ნეიროიმუნოფიზიოლოგიის პრობლემებს ეძღვნება.

მისი ხელმძღვანელობით მომზადდა და დაცულია ათი სადოქტორო და თექვსმეტი საკანდიდატო დისერტაცია.

ბატონი რევაზ სეფიაშვილი არჩეულია კრასნოდარის, თბილისის, ნოვოსიბირსკის, როსტოვის, კიშინოვის, ალმა-ატის სამედიცინო უნივერსიტეტების საპატიო პროფესორად; ამერიკის კოლეჯისა და ალერგიის, ასთმისა და იმუნოლოგიის ამერიკის აკადემიის საპატიო წევრად. ალერგიისა და კლინიკური იმუნოლოგიის ევროპის აკადემიის საპატიო წევრად.

2002 წლიდან – ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის ექსპერტია.

სიამაყით აღგვავსო ბატონი რევაზ სეფიაშვილის იუბილესადმი მიძღვნილმა წერილმა, რომელიც 2009 წელს დაიბეჭდა ჟურნალში – „ალერგოლოგია და იმუნოლოგია“ (ტომი 10; №4).

„– რევაზ ისმაილის ძე სეფიაშვილი გამოჩენილი მეცნიერი იმუნოლოგია, ვკითხულობთ წერილში, – სპეციალისტი იმუნური სისტემის ფიზიოლოგიის, კლინიკური იმუნოლოგიისა და იმუნორეაბილიტოლოგიის დარგში; იმუნოპათოლოგიის მსოფლიო ორგანიზაციის პრეზიდენტი; დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა კავშირის ალერგოლოგთა და იმუნოლოგთა კავშირის პრეზიდენტი; დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა კავშირის ფიზიოლოგიური საზოგადოებათა ალმასრულებელი დირექტორი და ვიცე-პრეზიდენტი; იმუნოფიზიოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი მოსკოვში და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ალერგიის, ასთმისა და კლინიკური იმუნოლოგიის ეროვნული ინსტიტუტის დირექტორი წყალტუბოში; რუსეთის ხალხთა მეგობრობის უნივერსიტეტის ალერგოლოგიისა და იმუნოლოგიის კათედრის გამგე.

ჟურნალის ოთხ გვერდზე ვრცლადაა მიმოხილული ბატონი რევაზ სეფიაშვილის მდიდარი სამეცნიერო, პედაგოგიური და ორგანიზაციული მოღვაწეობა; ხაზგასმულია მისი ენციკლოპედიური განსწავლულობა, მეცნიერული კეთილსინდისიერება, უსაზღვრო სიკეთე და პატიოსნება“.

წერილის დასასრულს, ჟურნალი ასკვნის:

„– ძნელია მოიძებნოს ისეთი მეცნიერი და გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწე, რომელიც ცხოვრების ასეთ მცირე პერიოდში არა მარტო გამხდარიყო მსოფლიოში ერთ-ერთი წამყვანი მეცნიერი იმუნოლოგიასა და ალერგოლოგიაში, იმუნური სისტემების ფიზიოლოგიაში, ასევე სამეცნიერო სამყაროში აღიარებული მთელი რიგი სამეცნიერო მიმართულებების ფუძემდებელი, არამედ, „ნულიდან“ შეექმნა ორი სამეცნიერო ინსტიტუტი, რომელთაც თავად ხელმძღვანელობს; შექმნა კათედრა, ოთხი სამეცნიერო ჟურნალი, რამდენიმე საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოება.

მისი ცხოვრებისეული გზა პირადი თავმდაბლობის, მეცნიერებისთვის თავგანწირვისა და თავდადების მაგალითია“.

ბატონი რევაზის მეცნიერული მიღწევები მრავალი ჯილდოთი აღინიშნა. 1999 წელს მას ღირსების ორდენი მიენიჭა; 2004 წელს – ი. პავლოვის სახელობის ოქროს მედალი; 2005 წელს – მედიცინაში და ჯანდაცვის განვითარებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისათვის – პეტრე დიდის ორდენის ბრილიანტის ვარსკვლავი გადასცეს; 2006 წელს პრემიით – „პროფესია – სიცოცხლე“, ხოლო 2007 წელს – ალერგიის, ასთმისა და იმუნოლოგიის ამერიკის აკადემიის ბრილიანტის იმუნოგლობულინით დააჯილდოვეს.

ბატონი რევაზ სეფიაშვილის ფართო საერთაშორისო აღიარების დასტურია ის ფაქტიც, რომ საბჭოთა კავშირისა და პოსტსაბჭოთა რუსეთის მთელი ისტორიის მანძილზე სწორედ მისი მოწვევით მოსკოვში პირველად ჩამოგრძანდნენ ნობელის პრემიის ლაურეატები ფიზიოლოგიასა და მედიცინის დარგში, ბატონები – რ. ცინკერნაგელი და პ. დოხარტი, რომლებიც ალერგოლოგთა და იმუნოლოგთა ყრილობებზე ლექციებით წარსდგნენ.

სხვა მრავალ სიკეთესთან ერთად ბატონ რევაზს უხვად აქვს მომადლებული მოყვასისადმი თანადგომისა და მადლიერების გრძნობა.

არაერთხელ მოგვისმენია გულწრფელი მადლობით აღსავსე სიტყვები მისი მასწავლებლების, – კრასნოდარელი პროფესორის როსტისლავ გორისის ძე ცინკალოვსკისა და მოსკოველი აკადემიკოსის, რემ ვიქტორის ძე პეტროვისადმი.

– ამ ადამიანებმა უზარმაზარი როლი შეასრულეს ჩემი, როგორც მეცნიერის ჩამოყალიბებაში; სწორედ მათ ჩამინერგეს მეცნიერების სიყვარული. მრავალი წლის მანძილზე ჩვენ ერთობლივ სამეცნიერო კვლევებს ვაგრძელებდით; მათი უანგარო ამაგი მთელი ცხოვრების მანძილზე მემახსოვრება, – არაერთხელ უთქვამს.

რ. სეფიაშვილი ნობელის პრემიის ლაურეატებთან, რ. ცინკერნაგელთან (შვეიცარია) და პ. დოხარტისთან (ავსტრალია), იმუნოლიგთა მსოფლიო კონგრესზე რიო-დე ჟანეიროში.

მიუხედავად იმისა, რომ ბატონი რევაზი უზომოდ დატვირთულია სამეცნიერო, პედაგოგიური თუ საზოგადოებრივი საქმეებით, მას მუდამ ახსოვს საქართველო, მშობლიური ქუთაისი; მისი პირმშო, - ალერგოლოგიისა და კლინიკური იმუნოლოგიის ინსტიტუტი, რომელიც ოცი წლის წინათ დაარსა წყალტუბოში.

მისი მუდმივი მზრუნველობის მეოხებით, ჩვენი ინსტიტუტი აღჭურვილია ალერგიული და აუტოიმუნური დაავადებების დიაგნოსტიკის თანამედროვე ტექნოლოგიური საშუალებებით.

ამას წინათ, ჩვენს ინსტიტუტში ჩატარდა სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია, რომლის მუშაობაში უცხოელ და ქართველ მეცნიერებთან ერთად პრაქტიკოსი ექიმებიც მონაწილეობდნენ.

კონფერენციაზე გაიმართა აეროპოლინომეტრის – „Bar Kard Trap“-ის (დიდი ბრიტანეთი) წარდგენა. თანამედროვე ხელსაწყო ჩვენი ინსტიტუტის შენობის სახურავზე დამონტაჟდა. მისი საშუალებით 50 კილომეტრის რადიუსში სისტემატურად შემოწმდება აეროპოლინური ფონი და განისაზღვრება ჰაერში ალერგენების რაოდენობა.

ალერგიული და აუტოიმუნური დაავადებების დიაგნოსტიკის უნიკალური აპარატი „Imunno Cap-100“ ჯერჯეროობით მხოლოდ სამი ეგზემპლარია დამზადებული მსოფლიოში. ერთი მათგანი უცხოელმა სპეციალისტებმა ჩვენს ინსტიტუტში დაამონტაჟეს. აპარატის ექსპლუატაციისათვის ექიმ-ლაბორანტებიც მოამზადეს.

დარწმუნებული ვართ, ბატონი რევაზის მზრუნველობა არც მომავალში მოგვაკლდება.

ჩვენი ინსტიტუტის თანამშრომლები გულწრფელად ვუსურვებთ ბატონ რევაზს საიუბილეო თარიღს, ვამაყობთ მისი წარმატებებით, ვუსურვებთ ჯანმრთელობას, გედნიერებას და მრავალ შემოქმედებითი სიხარულს.

მანანა ჩიხლაძე,
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ალერგოლოგიის, ასთმისა და კლინიკური იმუნოლოგიის ეროვნული ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი;
ჯუმბერ ჯიშკარიანი,
ამავე ინსტიტუტის სპელეოლოგიური განყოფილების გამგე.

◎ გვწერენ

რატომ ითესება ამდენი მტრობა და ბოროტება?!

1941-1945 წლების დიდ სამამულო ომში დაღუპულთა დიდების მემორიალის სხვა ქვეყანაში, თუნდაც მოსკოვში, გადატანას არ ვეთანხმებით.

ჩვენი შინმოუსვლელი მამებისა და ბიძების ხსოვნა არ შეიძლება გახდეს პოლიტიკოსების თუ სხვების პოლიტიკური ბრძოლისა და პოლიტიკური ანგარიშსწორების საგანი. ჩვენ ამას არ დავუშვებთ.

ჩვენი უგზო-უკვლოდ დაკარგული მამებისა და ბიძების ძებნად ვთვლიდით მოსკოვში კრემლის კედელთან არსებული უცნობი ჯარისკაცის საფლავს და მოსკოვში ყოფნისას მივდიოდით და პატივს მივაგებდით ყველა უგზო-უკვლოდ დაკარგულების და მათ შორის ჩვენი მამებისა და ბიძების ხსოვნას. იქ მისვლას ჩვენ მომავალშიც ვერავინ დაგვიშლის.

გვწამს, რომ ყოფილი საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად წარმოქმნილ სახელმწიფოთა ხელისუფლებაში მოვლენ ადამიანები, რომლებიც გამოიძიებენ თუ რატომ ითესება ამდენი მტრობა და ბოროტება, ვის ინტერესებშია ეთნიკური დაპირისპირება, ეთნიკური წმენდები, სახელმწიფოებს შორის ომები. ყველაფრის გარკვევა აუცილებელიც არის, რადგან სამართლიანობა მოითხოვს ვინც მტრობას და ბოროტებას თესავს, პირადი ინტერესებიდან გამომდინარე, მასვე უნდა მოვამკევინოთ რასაც სხვებს უთესავს!

ბოლნისელთა სახელით
ნუგზარ კობახიძე

◎ პოეტ-დიპლომატის საავტორო საღამო

ტიუტჩევისა და ბომარშეს შემდეგ... ჩილაჩავა

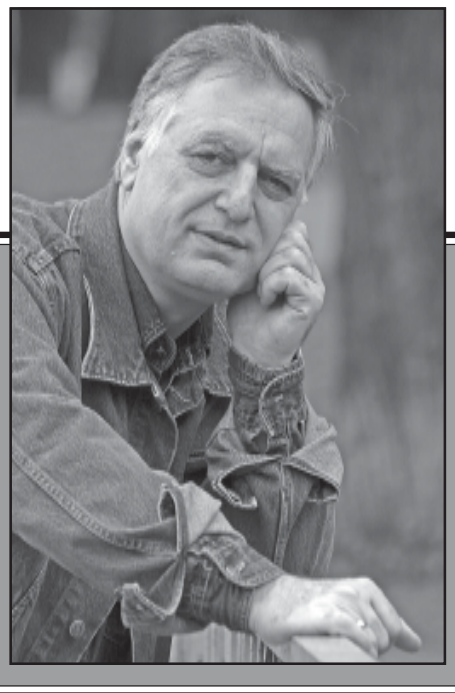

ცნობილმა პოეტმა, მთარგმნელმა, დიპლომატმა და ფილოლოგიის პროფესორმა რაულ ჩილაჩავამ ლატვიის აკადემიურ ბიბლიოთეკაში თავის საავტორო პოეტურ საღამოზე მეგობრები და თანამოკალმეები შეკრიბა. მოწვევას იმდენი ხალხი გამოეხმაურა, რომ დიდ სააქტო დარბაზში ბევრს ფეხზე დგომა მოუწია.

ბატონ რაულს სურდა, რომ ეს საღამო სწორედ ამ დღეებში შემდგარიყო, როცა უკრაინელები, ბელორუსები, რუსები და ქართველები შობისა და ნათლისღების ბრწყინვალე დღესასწაულებს აღნიშნავენ. შეხვედრა ეძღვნებოდა კიდევ ერთ მოვლენას – პოეტისა და მთარგმნელის მეთორმეტე წიგნის გამოსვლას ლატვიაში. ამიტომაც საღამოს წამყვანი, რიგის უკრაინული საშუალო სკოლის პედაგოგი მარია სემენოვა თავის რემარკებში უკრაინის ელჩისა და ქართველი ერის შვილის ბიოგრაფიასა და შემოქმედებაზე საუბრისას ხშირად მიმართავდა საშობაო მოტივებსაც.

– სამსახურში მე უკრაინელი დიპლომატი ვარ, სამსახურს გარეთ კი – ქართველი მწერალი, ნახევრად ხუმრობით შენიშნა პოეტმა. მე არ ვთვალთმაქცობ, როცა ამას ვამბობ. დიდი ხანია ამ პრინციპით ვცხოვრობ და, მგონი, შევეჩვიე კიდეც მსგავს სტატუსს. ბოლო დროს ადგილი გამომიჩნდა ლატვიის კულტურულ სივრცეშიც, სადაც, შემოქმედებითი თვალსაზრისით, არაჩვეულებრივად ნაყოფიერი ოთხი წელიწადი გავატარე. ეს ჩემი საშინაო საღამოა: მინდოდა ლატვიელ მეგობრებს შევხვედროდი და მათთან მოვედი არა როგორც ელჩი, არამედ როგორც კოლეგა.

გასული წელი ჩემთვის ლიტერატურული ჯილდოებითაც ხვავიანი გამოდგა. საქართველოში მომანიჭეს „ქართული კულტურის ამაგდარის“ წოდება და გალაკტიონ ტაბიძის სახელობის პრესტიჟული ლიტერატურული პრემია, ლატვიაში კი ასევე სრულიად მოულოდნელად გავხდი დიდი ლატვიელი პოეტის ალექსანდრე ჩაკის სახელობის პრემიის ლაურეატი. ის კი არა და, ლატვიის მწერალთა კავშირის წევრადაც კი მიმიღეს.

მოხდა ისე, რომ, ჩაკის პრემია ჩემთვის 27 ოქტომბერს უნდა გადმოეცათ, 28-ში კი თბილისის სამების საკათედრო ტაძარში საავტორო საღამოზე მელოდნენ. წარმოგიდგენიათ, იქ იმდენმა ხალხმა მოიყარა თავი, რომ დასაჯდომი ადგილები არ ეყოთ და ბევრი გულნატკენი წავიდა.

საოცარია, მაგრამ ლატვიაში ჩემი წიგნები გამოიცა არა მარტო ლატვიურად, არამედ ქართულად, რუსულად, უკრაინულად და ლიტვურადაც კი.

მე დიდად ვამაყობ ლატვიური პოეზიის კლასიკოსების რაინისისა და ასპაზიას ლამაზად გამოცემული ალბომით – „სამფერი მზე“, რომელშიც დაბეჭდილია ჩემ მიერ ქართულ-უკრაინულად თარგმნილი ლექსები ორიგინალებთან ერთად, გენიალური „ვეფხისტყაოსნის“ სამენოვანი გამოცემით, რომელიც მე შევადგინე, ჩურლიონისის ალბომით – „მეფეთა ზღაპარი“, რომელიც ილუსტრირებელია ჩემი ლექსების თარგმანებით სამ ენაზე და ბოლო წიგნით „როლი“, რომელიც ლატვიურად თარგმნა შესანიშნავმა პოეტმა იმანტ აუზინშმა.

ჩემთვის ასევე მეტად მნიშვნელოვანია რიგაში დაბეჭდილი ლექსების, თარგმანებისა და მოგონებების 600-გვერდიანი წიგნი „უვადო მივლინება“, სადაც ვიხსენებ შეხვედრებს იმ ადამიანებთან, რომლებიც ხსოვნაში სამუდამოდ ჩამრჩა. წიგნი გულთბილად მიიღეს საქართველოში, სადაც შედგა მისი პრეზენტაცია.

როცა უკრაინის დედაქალაქში ვმუშაობდი, ჩემი კაბინეტის ფანჯრიდან მოჩანდა კიევის მთავარ იზიასლავ მსტისლავის ძის სამახსოვრო სტელა. ეს ის იზიასლავია, რომელმაც 1154 წელს იქორწინა ქართველი მეფე დემეტრეს ასულ რუსუდანზე. ერთხელ წარმოვიდგინე თუ რას ფიქრობდა და განიცდიდა ახალგაზრდა ქართველი პატარძალი, რომელსაც სლავურად ერთი სიტყვაც არ ესმოდა და ამ თემაზე უკრაინულად დავწერე ლექსი „რუსუდანის დუმილი“.

პოეტმა გულშიჩამწვდომად წაიკითხა ეს და სხვა ლექსები ქართულ, უკრაინულ, რუსულ და ლატვიურ ენებზე. მსმენელები დიდხანს უკრავდნენ ტაშს ლატვიელი პოეტების რაინისის, ასპაზიას, ჩაკისა და ვაციეტისის ლექსთა ასევე ოსტატურად წაკითხულ ქართულ თარგმანებს.

იმანტ აუზინშიც არტისტულად კითხულობდა ლექსებს რაულ ჩილაჩავას ახალი წიგნიდან „როლი“, მერე კი მან ჩემთან საუბარში თქვა:

– რაულის ქართული და უკრაინული ლექსების თარგმნაზე დიდხანს ვმუშაობდი. პოეზიის ჰაიჰარად თარგმნა არ შეიძლება, ტექსტებს კარგად უნდა გაეცნო. თუ უკრაინულს პრაქტიკულად ვგებულობდი (რაკიღა რუსული კარგად ვიცი), ქართულად არაფერი მესმოდა. მჭირდებოდა კარგი პჭკარედი და მე იგი მქონდა კიდეც, რადგან ავტორი გვერდით მყავდა. თუ ბუნდოვან ადგილს წავაწყდებოდი, განმარტებისთვის შორს წასვლა არ მჭირდებოდა. უფრო მეტიც, შემეძლო მისგან მომესმინა ტექსტის ჟღერადობა, მუსიკა. იგი მიხსნიდა ქართული ლექსთაწყობის თავისებურებებსაც. ერთგან ქართულის ლატვიურთან ნათესაობაც შევნიშნე: ორივე ენაში, როგორც წესი, მახვილი პირველ მარცვალზე მოდის.

– მე კი რაულის ლექსები რუსულად ვთარგმნე, – თავი მოიწონა ჩემმა კოლეგა გრიგორი ზუბარევმა. უფრო მეტიც, ამ თარგმანებს ვიზა მისცა პოეტის „ლიტერატურულმა რედაქტორმა“, მისმა მეუღლემ ქალბატონმა იამ. ადრე მე ვიცოდი პოეტი-დიპლომატები ბომარშე, ტიუტჩევი, იანის პეტერსი, ახლა კი რაულ ჩილაჩავაც გავიცანი და მოვიხიბლე მისი ლექსებით.

საღამოს დასასრულ პოეტმა წაიკითხა ლექსები ჩვენს თაობაზე, რომელიც „გარჩა მნელსა და სინათლეს შუა...“, აუღერდა მის ტექსტზე შექმნილი სიმღერა „ნახვამდის, თბილისო ჩემო1“

ნატალია ლეგედევა,
გაზეთი „ვესტი სეგოდნია“,
11 იანვარი, 2010 წელი, რიგა

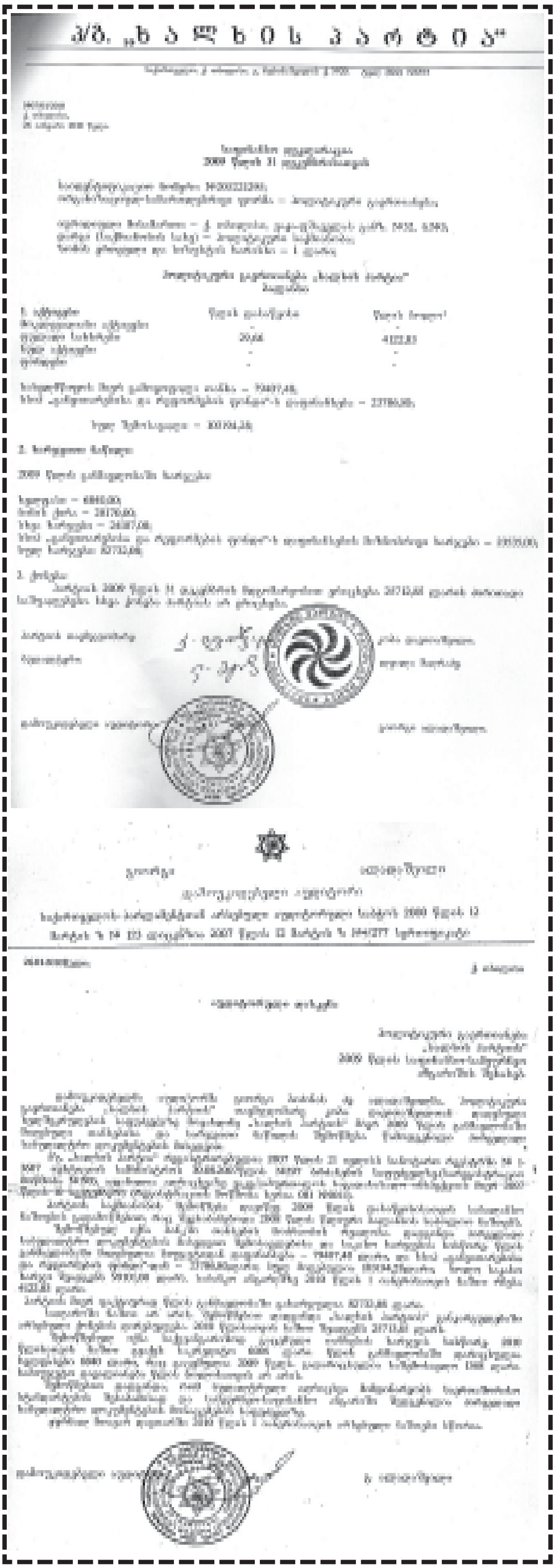

◎ დიდი ტერორი?

1937 წლის გამოცანის ამოხსნა

ალექსანდრ ელისეევი

„საუკუნის დანაშაული“ თუ ქვეყნის გადარჩენა?

I თავი

კონსერვატიული ბოლშევიზმი. სტალინი ოქტომბერში: ქაოსის წინაალმდეგ

სტალინი გახლდათ რევოლუციურ-კონსერვატიული პოლიტიკოსის ტიპი. „ყველა დროის გელადი“ აღიარებდა რევოლუციას, როგორც სინამდვილის გარდაქმნის საშუალებას, მაგრამ ამასთან ერთად, ისწრაფოდა ყველა საზოგადოებრივი და სახელმწიფო პროცესის მაძსიმალური მართვისკენ. ასეთი მართვის მიღწევა კი შეუძლებელია ამ პროცესების შეგნებული დამუხრუჭების, დაბალ „საიმედო“ სიჩქარეებზე გადასვლის გარეშე. ცხადია, თავად მარქსიზმიც იზიდავდა სტალინს იმით, რომ ახდენდა საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროს გეგმაზომიერი მართვის დეკლარირებას. კაპიტალიზმს, ბაზრის თავისი უხილავი ხელით, შეჰქონდა და შეაძვს ამ ცხოვრებაში ძალიან ბევრი ქაოსი, ბევრ რამეს წყვეტს ინტუიციისა და, უბრალოდ, ბედნიერი შემთხვევითობის წყალობით. სხვა საქმეა მარქსიზმი, რომელიც ფილოსოფიასაც კი განიხილავდა, როგორც მსოფლიოს გარდაქმნის საშუალებას. მაგრამ თუ მარქსისტები ისწრაფოდნენ არნახული, იდეალური საზოგადოებისკენ შინაგან წინაალმდეგობათა გარეშე, სტალინი გაურბოდა ექსპერიმენტებსა და უტოპიებს. მას სურდა გნემტკიცებინა – მარქსისტული მეთოდოლოგიის (და სულაც არა იდეოლოგიისძ დახმარებით – უკვე „ყოფილი“, რუსეთის სახელმწიფო.

როდესაც ანალიზს უკეთებ სტალინის პოზიციას მისი პოლიტიკური საქმიანობის სხვადასხვა პერიოდში, გაოცებული რჩები ქაოსის იმ ინსტინქტური თავიდან მოშორებით, რაც დამახასიათებელი იყო ამ ადამიანისთვის, რომელსაც ეკავა თვალსაჩინო პოსტები ბოლშევიკების რევოლუციურ პარტიაში. იმის შესახებ, თუ როგორ ამყარებდა იგი სახელმწიფოებრიობას 1930-50 წლებში, ბევრი რამ დაწერილა. ჩვენც მოგვიანებით შევეხებით მაშინდელი მისი საქმიანობის ზოგიერთ ასპექტს. მაგრამ უფრო საინტერესოა შევეხოთ მომენტს, რომელსაც ხშირად არ აქცევენ ყურადღებას. მხედველობაში მაქვს სტალინის პოზიცია 1917 წელს. სწორედ იმ წელს, როდესაც ქვეყანაში ერთბაშად ორი რევოლუცია მოხდა. არის საკმაოდ გავრცელებული აზრი, რომლის მიხედვითაც სტალინმა უარი თქვა რევოლუციურ ნიჰილიზმზე და სახელმწიფო-პატრიოტულ პოზიციებზე დადგა მხოლოდ 30-იან წლებში, პრაგმატული მოსაზრებებით. აიო, ის ითვალისწინებდა, რომ მალე ომი დაიწყება, რომელსაც მემარცხენე, ინტერნაციონალისტური ლოზუნგებით ვერ მოიგებო. აქედან არის მისი ევოლუციაცო. მაგრამ ფაქტები ამ კონცეფციას უარყოფენ. სტალინი იყო ეროვნული პატრიოტი და შემოქმედებითი კონსერვატორი ჯერ კიდევ 1917 წელს.

თებერვლის რევოლუციის შემდეგ პირველ თვეებში სტალინი გურჟუაზიული რევოლუციის სოციალისტურში გადაზრდის წინაალმდეგი იყო (თავისი თვალსაზრისი მან შეცვალა, უფრო სწორად, იძულებით, მხოლოდ ლენინის დაბრუნების შემდეგძ. მარტსა და აპრილში ამგვარ პოზიციაზე იდგა რუსეთში მყოფი თითქმის ყველა უმაღლესი პარტიული ხელმძღვანელობა. საერთოდ, ბოლშევიკების პარტიას მაშინ ხელმძღვანელობდა ტრიუმვირატი, რომელიც შედგებოდა ლ.ბ.კამენევის, მ.მ.მურანოვისა და სტალინისგან. ტრიუმვირატის პოზიცია მენშევიზმთან იყო ახლოს. რუსეთის სოციალ-დემოკრატიის მემარჯვენე ფრთის ლიდერების მსგავსად ტრიუმვირატის წევრები აუცილებლად არ მიიჩნევდნენ გურჟუაზიული რევოლუციის სოციალისტურში გადაზრდას. ისინი ომში რუსეთის დამარცხების წინაალმდეგიც იყვნენ. მათი რწმენით, სოციალისტებს უნდა ეგიძგათ დროებითი მთავრობისთვის, რომ გამოსულიყო საერთაშორისო არენაზე სამშვიდობო ინიციატივით. ყოველივე ამაში ხელმძღვანელი სამეული ერთიანი იყო. მაგრამ მასში სტალინს მაინც განსაკუთრებული პოზიცია ეკავა, მენშევიზმისგან საკმაოდ დაშორებული.

ის არ იყო დროებით მთავრობასთან თანამშრომლობის მომხრე. სტალინი აცნობიერებდა, თუ როგორ შეიძლებოდა თავის დისკრედიტაცია იმ ლიბერალი მოლაყბეების მთავრობის მხარდაჭერით, რომლებიც ანგრევენ ძველყანას და ყველაფერში თავიანთ ინგლისელ და ფრანგ მფარველებს მისჩერებიან თვალებში. ამასთან ერთად, იოსებ სტალინი პროგლემას უდგებოდა მოქნილად, დიალექტიკურად. მისი აზრით, მხარი უნდა დაეჭირათ დროებითი მთავრობისთვის იქ, სადაც ის, ნებსით თუ უნებლიეთ, ახდენდა რუსეთისთვის საჭირო გარდაქმნებს. ამ მხრივ სტალინი მომგებიანად გამოირჩეოდა უკიბილო შემთანხმებლებისგანაც, ლენინური ყაიდის ექსტრემისტებისგანაც, რომლებიც მკაცრ დაპირისპირებას მოითხოვდნენ. მოგვიანებით, 1917 წლის აგვისტოში, ლენინი, მისთვის დამახასიათებელი პრაგმატიზმით, მიხვდება ორმაგი, რთული მიდგომის სიმართლეს. ის მხარს დაუჭერს კერენსკის კორნილოვის წინაალმდეგ და ამით განამტკიცებს პარტიის პოზიციებს.

1917 წლის მარტში სტალინმა ღიად მოახდინა რუსული ეროვნული პატრიოტიზმის მხარდაჭერის დეკლარირება. ეს საკმაოდ უცნაურად გამოიყურებოდა რუსეთის სოციალისტური მოძრაობის ფონზე.

მენშევიკებისა და ესერების რიგებში იყო საკმაოდ ბევრი ადამიანი, რომლებიც თავს პატრიოტებად აცხადებდნენ, მაგრამ მათი პატრიოტიზმი იფარგლებოდა იდეით, ებრძოლონ გერმანელებს „საბოლოო გამარჯვებამდე“. ოღონდ მეფის ჩამოგდების შემდეგ ომი საერთოდ კარგავდა აზრს, ვინაიდან მოხდა ძველის დასუსტება და არმიის გახრწნა. გამოდიოდა, რომ რუსეთს უნდა ეომა ინგლის-საფრანგეთის ინტერესებისთვის, თავისი ამოცანების შესრულება კი, ომის დასაწყისში რომ ითვალისწინებდა, უკვე მიუღწეველი იყო. ამრიგად, ნამდვილი პატრიოტი ხდებოდა ის, ვისაც ომის შეწყვეტა უნდოდა, მაგრამ ქვეყნის ეროვნული ინტერესებისთვის ზიანის მიუყენებლად (ამისკენ მიდიოდნენ ჰორაჟენელები ლენინის ხელმძღვანელობითძ.

სტალინი სწორედ ასეთ პატრიოტთა რიცხვს განეკუთვნებოდა. მაგრამ ახლა საუბარი მარტო ამაზე როდია. დიდი სახელმწიფოს მომავალი მფლობელი (ამავდროულად – რესტავრატორი!ძ გამოდიოდა რუსი ხალხის ხელმძღვანელი როლისთვის რევოლუციაში, ინტერნაციონალიზმის წინაალმდეგ, რომელიც შემდეგ დიდი ხნის განმავლობაში ხორციელდებოდა რუსეთის ძირითადი ხალხის ხარჯზე. 1922 წელს ლენინი რუსებს უწოდებს ერს „დიდს მხოლოდ თავისი ძალისხმევის გამო, დიდს მხოლოდ ისე, როგორც დიდია დერჟიმორდა“. ამიტომ, აღნიშნავდა ლენინი, ინტერნაციონალიზმი ასეთი ერის მხრიდან უნდა შედგებოდეს არა მხოლოდ თანასწორობის უზრუნველყოფით. საჭირო აგრეთვე უთანასწორობაც, რომელიც „აანაზღაურებდა ჩაგრული ერის მხრიდან დიდი ერის სასარგებლოდ იმ უსამართლობას, რომელიც, ფაქტობრივად, ყალიბდება ცხოვრებაში...“ ასეთმა მიდგომამ მიგვიყვანა მძლავრ დისპროპორციასთან სახელმწიფო მშენებლობაში და საბოლოოდ ხელისუფლების დაშლასთან.

სტალინი ჯერ კიდევ 1917 წლის მარტში სხვა მიდგომას გვთავაზობდა. თავის სტატიაში „მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოების შესახებ“ ის მოუწოდებდა: „ჯარისკაცებო! შეიკრიბეთ და გაერთიანდით რუსი ხალხის, რუსეთის რევოლუციური არმიის ერთადერთი ერთგული მოკავშირის გარშემო“. ეს იყო მოწოდება იმ რუსული სამხედრო ორგანიზაციის შექმნისკენ, რომელიც დაკავშირებული იყო მუშებთან და გლეხებთან, აგრეთვე მათს რევოლუციურ პარტიასთან. აღსანიშნავია, რომ როდესაც გლეხებზე საუბრობდა, სტალინს მხედველობაში ჰყავდა მთელი გლეხობა, როგორც ერთიანი და არა მხოლოდ ულარიბესი გლეხობა, ვისზე აპელირებასაც ბოლშევიკები აკეთებდნენ.

იმ პერიოდის სტალინური პროგრამის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან პუნქტს შეადგენს საბჭოებზე მისი სპეციფიური შეხედულებანი. როგორც ცნობილია, თებერვლის რევოლუციის შემდეგ პეტროგრადსა და სხვა რებიონებში დაიწყეს წარმოქმნა მუშათა, გლეხთა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოებმა. მაგრამ საერთოეროვნული, სრულიად რუსეთის საბჭო მაინც არ შექმნილა. არსებითად, სხვა საბჭოების საძმიანობას ხელმძღვანელობდა პეტროგრადის საბჭო, რომელიც დედაქალაქის იმ მემარცხენე პოლიტიკოსების კრებას წარმოადგენდა, რომლებიც ყოველთვის ზუსტად როდი ითვალისწინებდნენ ასეთი დიდი ძვეყნის მშრომელი ხალხის ინტერესებს. ფორმალურად საბჭოების ზევით აღიმართებოდა მათი ყრილობა, ესე იგი ზოგადეროვნული საბჭო, მაგრამ მას იწვევდნენ ათასში ერთხელ და არ იყო მუდმივმოქმედი სტრუქტურა, რომელსაც შეეძლო კონკურენცია გაეწია დედაქალაქის პოლიტიკოსებისთვის, რომლებიც ცენტრალური ხელისუფლების გვერდით იყვნენ.

1917 წლის 25 ოქტომბერს ლენინმა საბჭოთა ხელისუფლება გამოაცხადა, მაგრამ ეს მხოლოდ შიშველი დეკლარაცია იყო. ძალიან მალე საბჭოები, რომლებიც თავიანთ ყრილობას იწვევდნენ ათასში ერთხელ, აღმოჩნდებიან ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის (ცაკიძ მკაცრი კონტროლის ქვეშ. ეს იყო დედაქალაქის ბიუროკრატების კოლეგია. თავად ცაკი კი გაითელება პარტიული ბიუროკრატიის მიერ.

საბჭოებს რომ ჰქონოდათ თავიანთი ზოგადეროვნული მუდმივმოქმედი ორგანო, რუსეთში წარმოიქმნებოდა ნამდვილად სახალხო წარმომადგენლობა, რომელიც თავისუფალი იქნებოდა დასავლური ტიპის გურჟუაზიული საპარლამენტო პოლიტიკანოებისგან (არჩევნები თავისუფალი შეიძლება იყოს მხოლოდ მაშინ, როდესაც არაა ბიუროკრატიული დიქტატი და არც ამომრჩეველთა მოსყიდვა მდიდარი კაპიტალისტების მიერ. ისინი შეეხამებოდნენ ძლიერ სამთავრობო, ალმასრულებელ ვერტიკალს და არ გაათელინებდნენ მას თავს.

და აი, სტალინი რუსეთის რევოლუციონერებს სთავაზობდა სწორედ ამ ვარიანტს. თავის მარტის სტატიებში „ომის შესახებ“ და „რუსეთის რევოლუციის გამარჯვების პირობების შესახებ“ ის აყენებს წინადადებას შეიქმნას ორგანო სახელწოდებით – მუშათა, ჯარისკაცთა და გლეხთა დეპუტატების სრულიად რუსეთის საბჭო.

მაშინ სტალინის პროექტი, რომელიც ითვალისწინებდა რეალურ საბჭოთა მმართველობას, უარყვეს როგორც კამენევის „მემარჯვენე“ მომხრეებმა, ისე ლენინის მხარდამჭერმა „მემარცხენეებმა“. სადამდეც ამან მიგვიყვანა – ცნობილია. მოგვიანებით სტალინი კიდევ შეეცდება ხელახლა დაუბრუნდეს თავის მარტის პროექტს. 1936 წლის საკონსტიტუციო რეფორმის დროს საბჭოების ყრილობათა მუუქნელი სისტემის ადგილზე შეიქმნება ქვეყნის უმაღლესი საბჭო. მაგრამ ამ ჯერადაც საბჭოების ხელისუფლება არ გამოვიდა, გელადის დიდი მცდელობის მიუხედავად. ამის მიეზეზებზე ქვემოთ იქნება საუბარი.

სტალინისა და ლენინის მიდგომებს შორის სხვაობა პირდაპირ გეცემა თვალში, როდესაც ერთმანეთს შეადარებ ბოლშევიკების პარტიის მოწოდების ორ ვარიანტს, რომლებიც გამოქვეყნდა 10 ივნისს „სოლდატსკაია პრავდაში“ და 17 ივნისს „პრავდაში“. პირველი სტალინს ეკუთვნის, მეორე, რედაქტირებული, ლენინს. სტალინის ტექსტში წერია: „სიძვირე ახრჩობს მოსახლეობას“. ლენინისაში: „სიძვირე ახრჩობს ქალაქის ღარიბებს“. სხვაობა სახეზეა. სტალინს ორიენტაცია აღებული აქვს მთელ ხალხზე, საერთოეროვნული ინტერესების გათვალისწინებით, მაშინ როდესაც ლენინი აპელირებას ახდენს ულარიბეს ფენებზე და ცდილობს წააქეზოს ისინი უმრავლესობაზე.

სტალინს სურს: „დაე, ჩვენმა ქახილმა, რევოლუციის შვილთა ქახილმა შემოიფრინოს დღეს მთელი რუსეთი...“ ლენინი სხვაგვარად აკეთებს აქცენტებს: „დაე, თქვენმა ქახილმა, რევოლუციის მებრძოლთა ქახილმა შემოიფრინოს მთელი მსოფლიო...“ როგორც იგრძნობა, სტალინი აზროვნებს პატრიოტულად, საერთოეროვნული მასშტაბით, ლენინი – კოსმოპოლიტურად, ზოგადსაკაცობრიოდ. აღსანიშნავია, რომ ლენინთან შემდეგ მოდის აბზაცი, რომელიც სტალინის ტექსტში არაა. მასში საუბარია კლასობრივ „ძმებზე დასავლეთში“.

სტალინი მოწოდების თავის ვარიანტში კვლავ საუბრობს „სრულიად რუსეთის საბჭოზე“, ლენინი კი უსწორებს მას, როდესაც საუბარია საბჭოებზე.

სტალინისთვის საერთოდ დამახასიათებელი იყო მკაფიოდ გამოხატული რუსოცენტრიზმი, ერთგვარი ბოლშევიკური სლავიანოფილობა. რუსი სოციალისტები დიდ იმედებს ამყარებდნენ „ევროპულ პროლეტარიატზე“. რუსეთის რევოლუციის ბედს ისინი პირდაპირ უკავშირებდნენ რევოლუციურ აქტივობას დასავლეთში. რსდმპ (ბძ VI ყრილობაზე 1917 წლის აგვისტოში სტალინი გადაჭრით წავიდა „ევროცენტრისტების“ წინააღმდეგ: „არ არის გამორიცხული იმის შესაძლებლობა, რომ სწორედ რუსეთი გახდება ქვეყანა, რომელიც გზას გაკვალავს სოციალიზმისკენ... თავიდან უნდა მოვიშოროთ დრომოჭმული წარმოდგენა იმაზე, რომ მხოლოდ ევროპას შეუძლია გვიჩვენოს გზა. არის მარქსიზმი დემაგოგიური და მარქსიზმი შემოქმედებითი. მე ამ უკანასკნელის ნიადაგზე ვდგავარ“.

უნდა აღინიშნოს, რომ სტალინის რუსეთოცენტრიზმი გამოვლინდა ჯერ კიდევ რევოლუციამდე – იმ დროს, როდესაც აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდა გაქმის უდიდესი ორგანიზაციის საქმიანობაში. ის მაშინ აქტიურად გამოდიოდა პარტიის ხელმძღვანელობის წინაალმდეგ, რომელიც მყარად დამკვიდრდა ემიგრაციაში. ისტორიკოსი ი.ე.ემელიანოვი საჭიროდაც მიიჩნევს ვისაუბროთ „გაქმის რევოლუციაზე“ სოციალ-დემოკრატების განაკში, რომლის ლიდერიც იოსებ სტალინი იყო. 1909 წელს სტალინმა გამოაქვეყნა სტატია „პარტიული კრიზისი და ჩვენი ამოცანები“. მასში მან აღნიშნა პარტიაში რიცხოვნობისა და გავლენის მკვეთრი შემცირება, მისი ხელმძღვანელობის გათიშულობა ხალხის ფართო მასებისგან. თანაც პასუხისმგებლობა ამისთვის დაეკისრათ როგორც მენშევიკებს, ისე ბოლშევიკებს. რსდმპ ცენტრალურ კომიტეტს, რომელსაც მაშინ ლენინი ედგა სათავეში, „ფიქციური ცენტრი“ უწოდა. სტალინი წერდა: „უცნაური იქნებოდა გვეფიქრა, რომ საზღვარგარეთის ორგანოებს, რომლებიც შორს დანან რუსეთის რევოლუციისგან, შეუძლიათ გააერთიანონ პარტიის მუშაობა, რომელმაც დიდი ხანია გაიარა წრეობის პერიოდი“. ის აკრიტიკებდა ინტელიგენტ ემიგრანტებს და მოუწოდებდა აქცენტი გაეკეთებინათ რუს მუშებზე, რომლებიც იგრძვიან თავად რუსეთში.

სტალინის პოზიციას გადაჭრით დაუჭირა მხარი გაქმის კომიტეტმა. ასეთ პირობებში ლენინმა ვერ გარისკა წასულიყო კონფერენციაზე გავლენიან იატაკქვეშა ლიდერებთან, რომლებსაც მხარს უჭერდნენ რეალური და მომუშავე ორგანიზაციები. განხეთქილების შიშით მან სტალინს დაუჭირა მხარი. ეს უკანასკნელი, ორ სხვა „გაქოელთან“ ერთად (გ.კ.ორჯონიკიძე და ს.ს. სპანდარიანიძ შეიყვანეს ცენტრალური კომიტეტის შემადგენლობაში. უფრო მეტიც, ცენტრალურ კომიტეტთან შექმნეს რუსეთის ბიურო 10 კაცის შემადგენლობით. მასში ზემოაღნიშნულ სამ „გაქოელთან“ ერთად შევიდნენ „პროლეტარული წარმომავლობის პარტიელები, რომლებიც წარმოებაში მუშაობენ“ (ი.ვ. ემელიანოვიძ: ა.ე.გადაევი, ა.ს. კისელევი, მ.ი.კალინინი და სხვები. ასეთი იყო ბოლშევიკების მე-6 კონფერენციის გადაწყვეტილება, რომელიც 1912 წელს პრაღაში გაიმართა (სახელგანთქმულ „მოკლე კურსში“ ამტკიცებდნენ, რომ სწორედ მაშინ შეიქმნა ბოლშევიკების პარტიაძ.

(გაგრძელება იქნება)

გაგრძელება. დასაწყისი იხ. „სრ“ № 14.

◎ ფეხბურთი

გოლი აქეთ, გოლი იქით

ეგვიპტელთა კაპიტანი ჰასანი უნიკალური ფაქტით დაამახსოვრდება გულშემატკივარს: ანგოლაში მიმდინარე აფრიკის ეროვნებათა თასის გათამაშების ნახევარფინალში მან ჯერ საკუთარ კარში გაგზავნა გურთი, ხოლო შემდეგ კამერუნელებს შეუსრულა „დუბლი“ და პარტნიორებს მოაგებინა შეხვედრა – 3:1 (ძირითადი დრო – 1:1ძ.

განსაკუთრებით კურიოზული მისი გოლო გოლი გამოდგა, რომელიც, კაცმა რომ თქვას, არც გასულა, მაგრამ სამხრეთაფრიკელმა მსაჯმა დეიმონმა „ბახრამოვის სინდრომს“ უერთგულა და „მოუთვინიერებელი ლომებისთვის“ საბედისწერო გადაწყვეტილება მიიღო. ამ ეპიზოდში შორეული საჯარიმოს შემდეგ გურთი ჯერ უხერხულად მოიგერია მეტოქის მეკარე კამენიმ, შემდეგ ძელს მოხვდა და მინდორზე დაეცა, მაგრამ ლაინსმენს მოეჩვენა, რომ მან კარის ხაზი გადაკვეთა და რანგით უფროს კოლეგას ისეთი შეცდომა დააშვებინა, რომელიც შეიძლება წლეულს ზაფხულში მისსავე სამშობლოში გასამართი „მუნდიალიდან“ მოკვეთად დაუჯდეს.

კიდევ უფრო შორს წავიდნენ ნიგერიისა და ზამბიის გუნდები, რომლებმაც, ორმხრივი იერიშების მიუხედავად, უძლიერესის გამოსავლენად 120 წუთი არ იკმარეს და საძმე პენალტების სერიამდე მიიყვანეს, საფეხბურთო ლატარიაში კი ბედმა ნიგერიელებს გაუღიმა – 5:4.

ასე რომ, ხვალ „შავი კონტინენტის“ ფორუმის ნახევარფინალში ითამაშებენ: ალჟირი – ეგვიპტე და ნიგერია – განა.

გიორგი შოთაძე

◎ ჭადრაკი

პირველად - ოლიმპზე

გაგუნაშვილი საქართველოს ჩემპიონია

საქართველოს მოჭადრაკე ვაჟთა ეროვნულ ჩემპიონატზე მერაბ გაგუნაშვილმა შარშან ვერცხლის მედალი მოიპოვა. წლევანდელი მსგავსი შეჯიბრების შემ-

დეგაც მეორე ადგილი განალდებული ჰქონდა, რადგან მან და თამაზ გელაშვილმა 13 შესაძლებლიდან 9-9 ქულა მოაგროვეს. დეგულეგის თანახმად, მათ შორის ტაიბრეიძეები დაინიშნა. ორი ოცდახუთწუთიანი პარტია ყაიმით დამთავრდა, ხუთწუთიან ბლიცებში კი გაგუნაშვილმა 2:0 აჯობა მეტოქეს და პირველად გახდა საქართველოს ჩემპიონი. მეორე ადგილზე თამაზ გელაშვილი გავიდა, ორივემ ქულების ნაკრებში დაიბევა ადგილი. 8,5 ქულით მესამე იყო დავით არუთინიანი. საქართველოს ჭადრაკის ფედერაცია სამივე დიდოსტატს მარტში ევროპის ჩემპიონატზე გასამგზავრებლად დააფინანსებს.

ტურნირზე დაწესებული იყო ფულადი პრიზები. გამარჯვებულს 4000 ლარი ხვდა, მეორეადგილოსანს – 3500, მესამეს – 3000, მეოთხეს და მეხუთეს – შესაბამისად, 2000 და 1000 ლარი. სწორედ ამ ბოლო ორი ადგილის გასარკვევად დაინიშნა დამატებითი პარტიები კონსტანტინე შანავასა და გაიოზ ნიგალიძეს შორის. გამოცდილმა შანავამ 3:1 აჯობა მეტოქეს და მეოთხე ადგილზე გავიდა.

◎ ჭიდაობა

„კლასიკოსებმა“ სეზონი გახსნეს

ქუთაისის სპორტის სასახლეში დამთავრდა ბერძნულ-რომაული სტილით მოჭიდავეთა საქართველოს ჩემპიონატი, რომელშიც ოლიმპიური ჩემპიონის მანუჩარ კვირკველიას, მსოფლიოს და ევროპის ჩემპიონ რამაზ ნოზაძის, მსოფლიო ჩემპიონ დავით გედინაძის გარდა, ყველა უძლიერესი ფალავანი მონაწილეობდა, მათ შორის – შარშანდელი მსოფლიოს ვერცხლისა და ევროპის ბრინჯაოს პრიზიორი მანუჩარ ცხადაია (66ძ. მუხლის ტრავმის გამო მას კარგა ხანია სერიოზულად არ უვარჯიშია, ცოტა წონაშიც მოიმატა, ამიტომ, მწვრთნელებთან შეთანხმებით, 74 კილოში გადაწყვიტა ძალების მოსინჯვა. ფინალამდე წარმატებით მიაღწია, იქ კი ქვეყნის ჩემპიონ გენადი გოგიშვილთან დამარცხდა და ვერცხლის მედლით დაკმაყოფილდა.

შესანიშნავად იჭიდავეს საქართველოს ნაკრების წევრებმა – ლაშა გოგიტაძემ (55ძ, რევაზ ლაშხმა (66ძ და ბადრი ხასაიამ (84ძ, რომლებმაც უპროგლემოდ დაიკავეს პირველი ადგილები.

გაუწყებთ წონითი კატეგორიების მიხედვით ჩემპიონთა ვინაობას.

55 კგ. ლაშა გოგიტაძე (ქუთაისი),

60 კგ. რევაზ ლაშხი (ბორჯომი),

66 კგ. ანტონ მამაგეიშვილი (ქუთაისი),

74 კგ. გენადი გოგიშვილი (თბილისი),

84 კგ. ბადრი ხასაია (თბილისი),

96 კგ. სოსო ჯაბიძე (ბაღდათი),

120 კგ. დიმიტრი ჯავახიშვილი (აჭარა),

საქართველოს ნაკრების წევრები ბევრი დარჩებიან ხელმძღვანელობით მოემზადებიან ევროპის ჩემპიონატისათვის, რომელსაც 13-18 აპრილს ბაქო უმასპინძლებს. ამ შეჯიბრებამდე კი ჩვენი ფალავნები ერევნისა და უნგრეთის ტურნირებზე გამოცდიან ძალებს.

ლექსო ცინცაძე

◎ ძიუდო

თვის ბოლოს – სპორტის სასახლეში

საქართველოს დედაქალაქი 30-31 იანვარს ძიუდოისტთა მსოფლიოს თასს უმასპინძლებს. შეჯიბრებაში 16 ქვეყნის კიმონოიანი ფალავნები ჩაებმებიან. მათ შორის – იაპონიიდან, რუსეთიდან, უკრაინიდან, ავსტრიიდან, საფრანგეთიდან, ჰოლანდიიდან... საქართველო მასპინძლის უფლებით ისარგებლებს და ტატამზე თითოეულ წონაში 4-4 მოჭიდავეს გამოიყვანს. ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა ამირან ტოტიკაშვილმა უკვე დაასახელა ტატამის ის 28 ოსტატი, რომლებსაც თბილისის სპორტის სასახლეში ვიხილავთ. ესენი არიან:

60 კგ. გეთაძილ შუკვანი, დავით ასუმბანი, პაატა მერებაშვილი, ამირან პაპინაშვილი.

66 კგ. მიხეილ ხომიზური, უჩა ხუციშვილი, შალვა ქარდავა, ნესტორ ხერგიანი.

73 კგ. ანზორ ხმიადაშვილი, გიორგი დილებაშვილი, ნუგზარ ტატალაშვილი, ზაზა კედელაშვილი.

81 კგ. იოსებ წელაური, ლევან წიკლაური, ხვიჩა ხუციშვილი, დავით კარგელაშვილი.

90 კგ. საბა გავაშელიშვილი, ვარლამ ლიპარტელიანი, მინდია გოდაველი, ლაშა გურული.

100 კგ. დავით ლორიაშვილი, რევაზ ჩიკოიძე, ლომერ ჟორჟოლიანი, ნოდარ მეტრეველი.

+100 კგ. ზვიად ხანჯალიაშვილი, ადამ ოძრუაშვილი, ლაშა გუჯეჯიანი, ალექსი დავითაშვილი.

წლევანდელი სეზონისთვის მონდომებით ემზადება ოლიმპიური ჩემპიონი ზურაბ ზვიადაური, რომელიც დიდი ხნის შესვენების შემდეგ პირველად დიუსელდორფის ტატამზე იჭიდავებს, ოლიმპიურ და მსოფლიო ჩემპიონ ირაკლი ცირეკიძეს კი გულშემატკივრები პარიზის სუპერტურნირზე იხილავენ.

◎ ჩოგბურთი

უკანასკნელი რუსი

ავსტრალიის ღია პირველობა რუსი ლამაზმანების გარეშე დარჩა: ძალთა ტურნირს უკანასკნელნი ნადეჟდა პეტროვა და მარია კირილენკო გამოეთიშნენ.

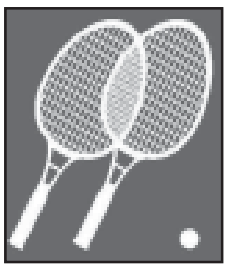

პირველს ნახევარფინალისკენ მიმავალი ბილიკი კორტზე ორწლიანი პაუზის შემდეგ დაბრუნებულმა მსოფლიოს ყოფილმა პირველმა ჩოგბანმა, ბელგიელმა ჟუსტინ ენენმა გადაულოგა, რომელმაც მანამდე მისსავე თანამემამულეებს ელენა დემენტიევასა და ალისა კლეიბანოვასაც გამოუყვანა წირვა, ხოლო მარია შარაპოვას შემმუსვრელი მისივე სეხნიის ცოდვა ჩინელმა ჩენგმა დაიდო.

რაც შეეხება ვაჟთა გატალიებს, ჩვენს ჩრდილოელ მეზობელთაგან მას მხოლოდ ნიკოლაი დავიდენკო შემორჩა, რომელიც დღეს თვით როჯერ ფედერერს შეხვდება.

მანანა ხატიაშვილი

◎ ინტერნეტიდან

ფასები მოგწონთ?

დიდი დრო როდი დარჩა ფეხბურთში მსოფლიო ჩემპიონატამდე, რომელიც ამ ზაფხულს სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკაში უნდა გაიმართოს, გულშემატკივრებს ამ მუნდიალის ბევრი რამ აინტერესებთ. პრესაში გამოქვეყნდა ცნობა, თუ რა დაუჯდებათ ამა თუ იმ მატჩზე მოხვედრა ადგილობრივ და ჩასულ გულშემატკივრებს?

ჩემპიონატის გახსნის მატჩზე დასწრება სამხრეთ-აფრიკელს 490 რანდი (დაახლოებით, 45 ევროძ დაუჯდება, ჩასული გულშემატკივრებისთვის კი ამ მატჩის ბილეთები დაახლოებით 1,5 ათასი ეღირება. ჯგუფური ტურნირის დანარჩენი მატჩების ბილეთები ფეხბურთის ადგილობრივი მოყვარულისთვის 140 რანდი ეღირება, მერვედფინალური მატჩისა – 350, მეოთხედფინალურისა – 525, ნახევარფინალისა – 700 და გოლოს, ფინალისა – 1050 რანდი, ჩასული გულშემატკივრებისთვის კი შესაბამისად – 760, 1140, 1140, 1901 და 3043 რანდი.

მდგომარეობა დაიძაბა

თუმცა ჰოლანდიის ვეიკ-ან-ზეეში მიმდინარე ტრადიციულ საჭადრაკო სუპერტურნირზე რიგელ-ესპანელმა ალექსეი შიროვმა ერთბაშად მგრძნობიარე ნახტომი გააკეთა, ზედიზედ 5 პარტია მოიგო და ერთპიროვნული ლიდერიც გახდა. მაგრამ, როგორც ჩანს, შემდეგ მეტოქეები „გონს მოეგნენ“ და უკვე მეექვსე პარტიაში ლიდერმა წაიბორძიკა ტურნირის ყველაზე ხნიერ მონაწილეზე, 44 წლის ნაიჯელ შორტზე – ყაიმი, შემდეგ კი მას ძლიერი დარტყმა მიაყენა ამერიკელმა ხიკარუ ნაკამურამ. წინ უფრო მძლავრი მეტოქე ელოდებოდა – მერვე ტურში ახლანდელ მსოფლიო რეიტინგის ლიდერს, ახალგაზრდა ნორვეგიელ მანგუს ლარსენს დაუპირისპირდა და თუ არა ქალზე მწვავე პოზიციაში მაგნუსის მიერ სვლების გამეორება, ლიდერი ყაიმს ალბათ ვერ მიაღწევდა.

ამასობაში სხვა მოჭადრაკეებმა „გაინავარდეს“, ქულა-ქულაზე დააგროვეს და ლიდერს თითქმის წამოეწივნენ. კრამნიკმა მეტად ძლიერად და ორიგინალურად მოთამაშე ნიკამურა წამოაჩოქა. კარიაკინმა – შორტი, ლეკომ – სმიტსი, ხოლო კარუანამ – ტივიაკოვი. დანარჩენი პარტიები ყაიმით დამთავრდა.

8 ტურის შემდეგ სუპერტურნირზე ასეთი მდგომარეობაა: შიროვი – 6 ქულა, კარლსენი, კრამნიკი– 5,5, ნაკამურა – 5, კარიაკინი, დომინგესი, ივანჩუკი, ლეკო – 4,5, ანანდი – 4, კარუანა – 3,5, ტივიაკოვი, შორტი – 2,5, ვან ველი – 2, სმიტსი – 1,5.

28 იანვარს სუპერტურნირზე ბოლო შესვენებაა.

გაზაფხულის მოლოდინში

შარშან გაზაფხულზე გაიყარნენ იტალიური „ლაციოს“ თავდამსხმელი სიმონე ინძაგი და ცნობილი ესპანელი მოდელი ლაურა ბარი ალესი. როგორც ამბობენ, გაიყარნენ სამუდამოდ და გადაჭრით, თუმცა ერთად ყოფნის დროს თავს ბედნიერებად მიიჩნევდნენ.

სადაცაა ახალი გაზაფხული მოვა, ალბათ ამიტომაც ლაურა მოგონებებმა გაიტაცა. ყოველ შემთხვევაში, მას შემდეგ, რაც ჟურნალისტებმა წაიკითხეს ლამაზმანის გულახდილი ალსარება პრესის ფურცლებზე „ჩვენი განშორების ბრალია ის, რომ ის რომში თამაშობს, მე კი მილანში ვმუშაობ. ჩვენ იშვიათად ვხვდებოდით, – წერს ლაურა, – იძნება მე ფეხბურთელის შესაფერი არა ვარ, რომელსაც რეალური ქალი სჭირდება და არა ტელეფონის სატრფო“. უცნობია, ისევ შეახვედრებს თუ არა მომავალი აპენინური გაზაფხული ლაურასა და სიმონეს, მაგრამ იტალიელი პაპარაცები უკვე სწავლობენ მატარებლების განრიგს რომიდან მილანისკენ და ამზადებენ თავიანთ ფოტოაპარატებს მათი შეხვედრის გადასალებად.

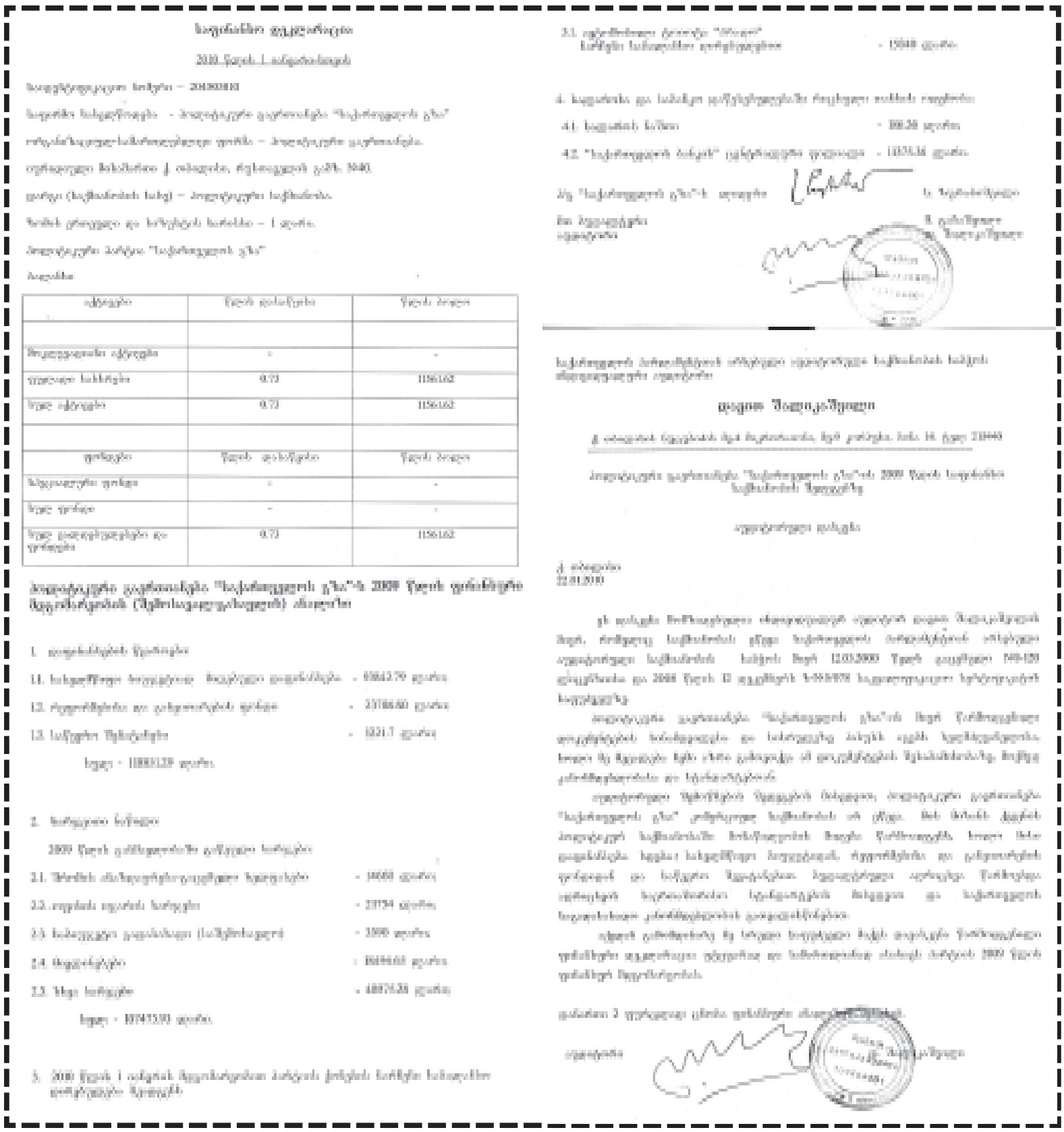

საფინანსო დეკლარაცია

2010 წლის 1 იანვრისთვის

საგადასახადო კოდი – 204900810

საგადასახადო სააგენტო – ბიჭვინთის ტაძრისმცველი "საქართველოს ეკლესია"

ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა – ბიჭვინთის ტაძრისმცველი.

იურიდიული მისამართი ქ. ოსტროვი, ბიჭვინთის ტაძარი N40.

ფიზიკურ (საქმიანობის სახე) – ბიჭვინთის საქმიანობა.

ზარმაცი ეროვნული და ხარჯების სასაქმა – 1 ფიზიკა.

ბიჭვინთის ბირეული "საქართველოს ეკლ"

ბალანსი

აქტივები	წლის დასაწყისი	წლის ბოლო
მიმდინარე აქტივები	-	-
ფულადი სახსრები	0.73	1156162
სულ აქტივები	0.73	1156162
ფონდები	წლის დასაწყისი	წლის ბოლო
საწესდებო ფონდი	-	-
სულ ფონდი	-	-
სულ ვალდებულებები და ფონდები	0.73	1156162

ბიჭვინთის ეკლესიის "საქართველოს ეკლ"-ს 2009 წლის ფინანსური საგაანგარიშოს (შემოსავლებისა და ხარჯების) ანგარიში

1. დაფინანსების წყაროები

11. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება - 8843.79 ფასი

12. ინვენტარის და ეკლესიების ფასი - 2398.60 ფასი

13. სხვები შემოსავლები - 1321.7 ფასი

სულ - 11883.129 ფასი

2. ხარჯების ნაწილი

2009 წლის ანგარიშგებაში გაწეული ხარჯები

2.1. შრომის ანაზღაურებისა-გაცემული ხელფასები - 3600 ფასი

2.2. ინვენტარის ფასის ხარჯები - 23734 ფასი

2.3. ნაბეჭდი ეკლესიები (საშემოსავლო - 3500 ფასი

2.4. მოგზაურები - 8699.60 ფასი

2.5. სხვა ხარჯები - 4887.538 ფასი

სულ - 11743.538 ფასი

3. 2010 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით ბანკის ქონების ნაშთი საანგარიშო დოკუმენტები ფასად

3.1. ფულადსახელო ტიპიური "ეროვნული" ნაშთები საანგარიშო დოკუმენტებში - 15848 ფასი

4. ხელფასის და სანაცვლო დაწესებულებაში რიცხული ადამიანების რაოდენობა

4.1. ხელფასის ნაშთი - 300.28 ფასი

4.2. "საქართველოს ბანკის" ეროვნული ფულადი - 1103.38 ფასი

ბიჭ "საქართველოს ეკლ"-ს ფინანსი — ს. ბაბალიანი

ბიჭ ბიჭვინთის ეკლესიის — ბ. ეპისკოპოსი

საქართველოს პატრიარქის ორმაგი ეკლესიისა ბიჭვინთის ბიჭვინთელი ეპისკოპოსი

დავით შალიკაშვილი

ქ. ოსტროვის ეკლესიის მეორე ბიჭვინთელი, ბეჭ ეკლესია, ტელ. 16, ტელ. 23040

ბიჭვინთის ეკლესიაში "საქართველოს ეკლ"-ის 2009 წლის სიფინანსო საქმიანობის შედეგებზე

აუდიტორული დასკვნა

ქ. ოსტროვი
22.01.2010

ეს დასკვნა მოამზადებულია ბიჭვინთის ეკლესიის ეპისკოპოსის დავით შალიკაშვილის მიერ, რომელიც საქმიანობის ეწევა საქართველოს პატრიარქის ორმაგი ეკლესიის ბიჭვინთის საქმიანობის სანების მიერ 12.03.2003 წლის ბიჭვინთელი N49-159 ბრძანებით და 2008 წლის 12 დეკემბერს N99999 საგადასახადო სააგენტოს სიაში.

ბიჭვინთის ეკლესიაში "საქართველოს ეკლ"-ის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტაციის ანალიზი და სანდოობაზე ბანკის ოფის ხელმძღვანელობა მე ჩვენებლი ბეჭ ინფორმაციის ეკლესიაში ბიჭვინთელი ეპისკოპოსის და სტატისტიკურის.

ეკლესიაში შემოწმების შედეგების მიხედვით, ბიჭვინთის ეკლესიაში "საქართველოს ეკლ" ეროვნული საქმიანობის ის ეწევა. ბეჭ ინანის ბეჭეის ბიჭვინთის საქმიანობაში მიმდინარეობს, ბიჭვინთელ ეპისკოპოსი ეკლესიაში ბიჭვინთელი ბიჭვინთელ ეპისკოპოსი ეკლესიაში ბიჭვინთელ ეპისკოპოსი ეკლესიაში ბიჭვინთელ ეპისკოპოსი ეკლესიაში

◎ სულიერება

ქართველთა განმანათლებელი მოციქულთა სწორი ქალწული ნინო

27 იანვარს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია იხსენიებს ქალწულ ნინოს, ჩვენს წმინდა დედას, მოციქულთა თანასწორსა და ქართველთა განმანათლებელს. ცნობილია, რომ საქართველო არის ღვთისმშობლის წილხვედრი ქვეყანა.

...წმინდა მარიამმა საქართველოში გამოსამგზავრებლად გამოარჩია კეთილმორწმუნე კაბადოკიელი ასული – ნინო, რომელსაც ოცნებად ჰქონდა გადაქცეული იმ ქვეყნის ნახვა, სადაც მაცხოვრის წმინდა კვართი ინახებოდა და ევედრებოდა ღვთისმშობელს, დახმარებოდა ამ წმინდა მიზნის მიღწევაში.

კეთილად აუხდა ოცნება ნინოს – ღვთისმშობელი ძილში გამოეცხადა და უთხრა: „წადი მგზავრე იბერიაში, დაამკვიდრე იქ სახარება. მე ვიქნები შენი შეწე“. მერე ვაზის ტოტების ჯვარი გადასცა მას და დასძინა: „ეს იქნება შენი მფარველი გაჭირვებაში, ყოველი ხილული და უხილავი მტრის წინააღმდეგ, ძალთა მისითა დაამყარებ იქსიტყვას ძისა ჩემისასა, უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი“. ნინოს გამოეღვიძა... ხელში სწორედ ის ჯვარი იხილა, რომელიც მას ღვთისმშობელმა მისცა. ამ ჯვარმა უწინამძღვრა ქართველთა განმანათლებელს ოცნებად დასახული ქვეყნის ქრისტეს რჯულზე მოსაქცევად, მან მოაქცია დედოფალი ნანა, მირიან მეფე, შემდეგ – მთიანეთელები... უკან დაბრუნებისას ის ავად გამხდარა და სოფელ გოდგეში გარდაიცვალა.

წმინდა ნინოს ჯვარი სიონის საკათედრო ტაძარშია დაბრძანებული. 27 იანვარს – მისი ხსენების დღესასწაულზე, გამოაბრძანებენ ხოლმე მლოცველთა თაყვანსაცემად და ამბორსაყოფად!

* * *

„წმინდა ნინოს ცხოვრება“, – ბრძანებს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II – „ჩაწერეს მისმა უახლოესმა თანაშემწეებმა, ქრისტეს სარწმუნოების გამავრცელებლებმა სალომე უჯარმელმა და პეროჟავრა სივნიელმა, რომელთა ხსენებაც 28 იანვარს აღინიშნება“.

გიული ლიპარტია

ლარის ოფიციალური გაცვლითი კურსი

1 აშშ	– 1.7150 ლარი
1 ევრო	– 2.4260 ლარი
1 გირ. სტ.	– 2.7845 ლარი
100 რუბლი	– 5.7655 ლარი
1000 სომ. დრამა	– 4.5433 ლარი
1 აზ. მან.	– 2.1349 ლარი
10 უკრ. გრივნა	– 2.1411 ლარი
1 თურქ. ლირა	– 1.1573 ლარი
10 ჩინ. იუანი	– 2.5121 ლარი

ამინდი დღეს

თბილისი.	+1 – +2
ქუთაისი.	+1 – +2
ბათუმი.	+5 – +5
ზუგდიდი.	+2 – +1
თელავი.	-1 – +1

◎ დაიჯესტი

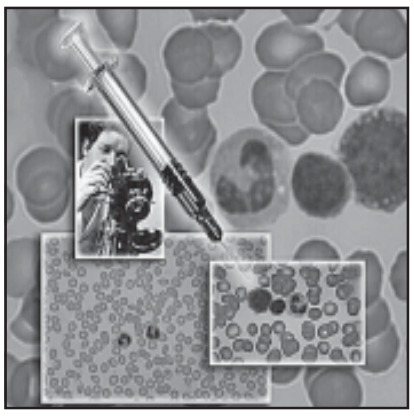

შიდსის ევოლუციის გზა

ადამიანის იმუნოდეფიციტის ვირუსი (აივ-ძ, ძალიან მრავალფეროვანია: მისი გენომი უსწრაფესად იცვლება. თუკი ერთსა და იმავე ადამიანს ანალიზს დღესაც და ერთი წლის შემდეგაც ავულებთ, ცვლილებებმა, შესაძლოა, ერთიდან ხუთამდე პროცენტსაც კი გადააჭარბოს! შედარებისთვის ვიტყვით, რომ ადამიანსა და შიმპანზეს გენომებს შორის განსხვავება ევოლუციის მილიონობით წლის მანძილზე მხოლოდ ერთ-ორ პროცენტს თუ შეადგენს. ამიტომ, თუკი ორ პირს ავიღებთ და მათ, პრაქტიკულად, ერთნაირ ვირუსებს ალმოვუჩენთ, სავსებით ნათელი იქნება, რომ ისინი ერთი და იგივე წყაროდან დაავადდნენ. მათ შორის ან ერთმა დაავადა მეორე, ანდა ორივეს ინფექცია მესამე წყაროდან შეეყარა. ამ შემთხვევაში ეჭვგარეშეა პირდაპირი ეპიდემიოლოგიური კავშირი და ამას კრიმინალისტიკაშიც იყენებენ მაშინ, როდესაც საჭიროა ინფექციის წყაროს უტყუარი დადგენა.

◎ დღის კალენდარი — 27 იანვარი

ამოდის 07.18
ჩადის 17.08

ამოდის 05.44
ჩადის 14.14

ნინოობა

ხსენება წმიდისა დედისა ჩვენისა ნინო მოციქულთა სწორისა, ქართველთა განმანათლებელისა. ღირსთა მამათა ჩვენთა, რომელნი მოისრნენ სარკინოზთაგან სინასა და რაითას: ესაიასი, საბასი, მოსესი და მოწაფისა მისისა მოსესი, იერემიასი, პავლესი, ადამისა, სერგისა, დომნესი, პროკლესი (IVძ. ღირსი იოსებ რაითელისა (IVძ; ღირსი თეოდულესი (Vძ; ღირსი სტეფანესი (VIIIძ.

დაიბადნენ:

1571 – შაჰ აბას I, ირანის შაჰი. გარდაიცვალა 1629 წელს.
1756 – ვოლფჰანგ ამადეუს მოცარტი, დიდი ავსტრიელი კომპოზიტორი. გარდაიცვალა 1791 წელს.
1775 – ფრიდრიხ შელინგი, გერმანელი ფილოსოფოსი.
1826 – მიხაილ სალტიკოვ-შჩედრინი, რუსი სატირიკოსი მწერალი, გარდაიცვალა 1889 წელს.
1832 – ლუის კეროლი (ჩარლზ დოჯსონი), მსოფლიოში ცნობილი წიგნის „ალისა საოცრებათა ქვეყანაში“ ავტორი. გარდაიცვალა 1898 წელს.
1859 – ვილჰელმ II, გერმანიის მესამე იმპერატორი და პრუსიის მეფე. გარდაიცვალა 1941 წელს.
1859 – ილია ერენბურგი, რუსეთელი საბჭოთა მწერალი. გარდაიცვალა 1967 წელს.
1926 – შოთა ყავლაშვილი, არქიტექტორი, რუსთაველის პრემიის ლაურეატი. გარდაიცვალა 1998 წელს.
1934 – ედიტ კრესონი, საფრანგეთის პირველი პრემიერ-მინისტრი ქალი.

გარდაიცვალნენ:

1731 – ბართოლომეო კრისტოფორი, იტალიელი მუსიკალური ოსტატი – ფორტეპიანოს გამომგონებელი. დაიბადა 1709 წელს.
1901 – ჯუზეპე ვერდი, დიდი იტალიელი კომპოზიტორი.
1907 – დიმიტრი მენდელეევი, დიდი მეცნიერი – ქიმიკოსი, ელემენტთა პერიოდული კანონის აღმომჩენი. დაიბადა 1834 წელს.
1940 – ისაკ बाबელი, რუსეთელი რეპრესირებული მწერალი. დაიბადა 1894 წელს.
1983 – ლუი დე ფიუნესი, ფრანგი კინომსახიობი-კომიკოსი. დაიბადა 1914 წელს.

მოვლენები:

1302 – იტალიელი მწერალი დანტე ალიგიერი ფლორენციიდან განდევნეს და სიკვდილი მიუსაჯეს.
1593 – ჯორდანო ბრუნო ინკვიზიციის საპყრობილეში ჩააგდეს.
1879 – თომას ედისონმა ელექტრონათურა დააპატენტა.
1926 – ლონდონში შოტლანდიელმა გამომგონებელმა ჯონ ბერდმა პირველად უჩვენა საზოგადოებას ტელევიზორი, რომელიც გამოსახულების გადაცემის მექანიკური პრინციპით მუშაობდა.
1983 – იაპონიაში გაიჭრა მსოფლიოში ყველაზე გრძელი სარკინიგზო გვირაბი, რომელიც წყალქვეშ გადის და ორ კუნძულს – ჰონსიუს და ჰოკაიდოს აერთებს.

ღირსსახსოვარი დღეები:
გელარუსი – მეცნიერების დღე.
ვიეტნამი – მშვიდობის დღე.
ნაციზმის მსხვერპლთა ხსოვნის დღე.

მედიანიუსი

რეკლამა გ. ახვლედიანის ქ. №19.
„საქართველოს რესპუბლიკაში“
99-62-77; 899 32-85-76.

◎ ანეკდოტები

– მიხო, ნახე რა სისულელე წერია ამ გაზეთში, – ეუბნება ცოლი, – აფრიკაში 40 დოლარად შეიძლება ქალის ყიდვაო! წარმოუდგენელია! დაუჯერებელია!
– რატომ, კაცო, – ამბობს მიხო, – კარგ ქალში კი შეიძლება ამდენის გადახდა...

* * *

ქალები ყველაზე ნაკლებს თეგერვალში ლაპარაკობენ, რადგან თეგერვალი ყველაზე მოკლე თვეა. ამისთვის მადლიერი კაცები კი ქალებს მარტის დასაწყისში ასაჩუქრებენ.

* * *

განათლება სინათლეა, კილოვატის ღირებულება კი სულ უფრო ძვირდება!

* * *

– თუ ძმა ხარ, მითხარი, – ეუბნება ტიპი გარმენს, – თქვენი ყველა თანამშრომელი ქალი მართლა ასეთი ლამაზია თუ მე ვარ მეტისმეტად მთვრალი?

* * *

ხალხით სავსე ავტობუსში ისმის გაბრაზებული ქალის ხმა:
– რახან მთლიანად დამაწეძით, ნუ გძინავთ მაინც!

* * *

ქალისთვის ცოცხი ფუფუნების საგანი კი არა, გადაადგილების საშუალებაა.

* * *

ნებისმიერი მამაკაცის უფლებაა, დაძორწინდეს ლამაზზე და განძორწინდეს ძარაფშუტასთან, თუ ცოლად შეირთოს ჭკვიანი, რომელიც შემდეგ სულელს გასცილდება.

◎ კადრი

საქართველოს რესპუბლიკა
SAKARTVELOS RESPUBLIKA
გ. ახვლედიანის (ყოფილი პეროვსკაიას) ქ. 19

გამომცემლები:
შპს „თანადგომა -1-“ გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ გამომცემელი“ (დავით აღმაშენებლის 150. ტ: 899 79-76-79)
შპს „ახალი საუკუნე“
იბეჭდება „კოლორში“ (რკინიგზის ჩიხი, № 20)

მთავარი რედაქტორი
ალეკო ასლანიშვილი
99-62-77;
899 56-81-86

პასუხისმგებელი რედაქტორები:
გურამ გოგიაშვილი 899 53-76-16;
რუსლან რუსია 899 17-21-21;
სპარტაკ ქოჩულია 899 36-00-35
პასუხისმგებელი მდივანი
მამუკა ვაშაკიძე 879 01-04-77

ინდექსი 66434
რედაქციის მიერ შეუკვეთავი მასალები დაიბეჭდება ავტორთა ხარჯით. ავტორთა მოსაზრებები, შესაძლოა, მუდამ არ ემთხვეოდეს რედაქციის პოზიციას.